

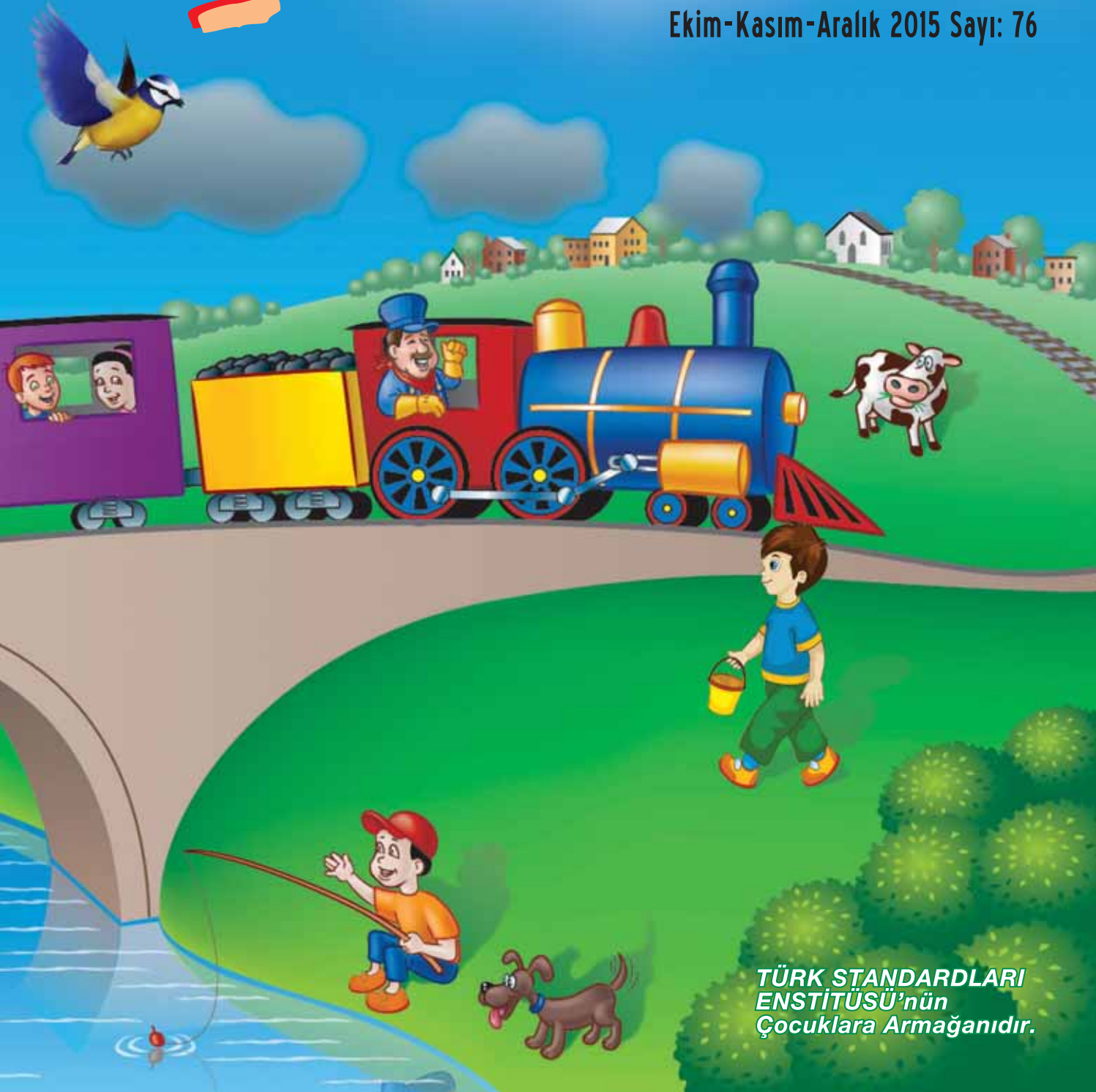

ÖNCÜ

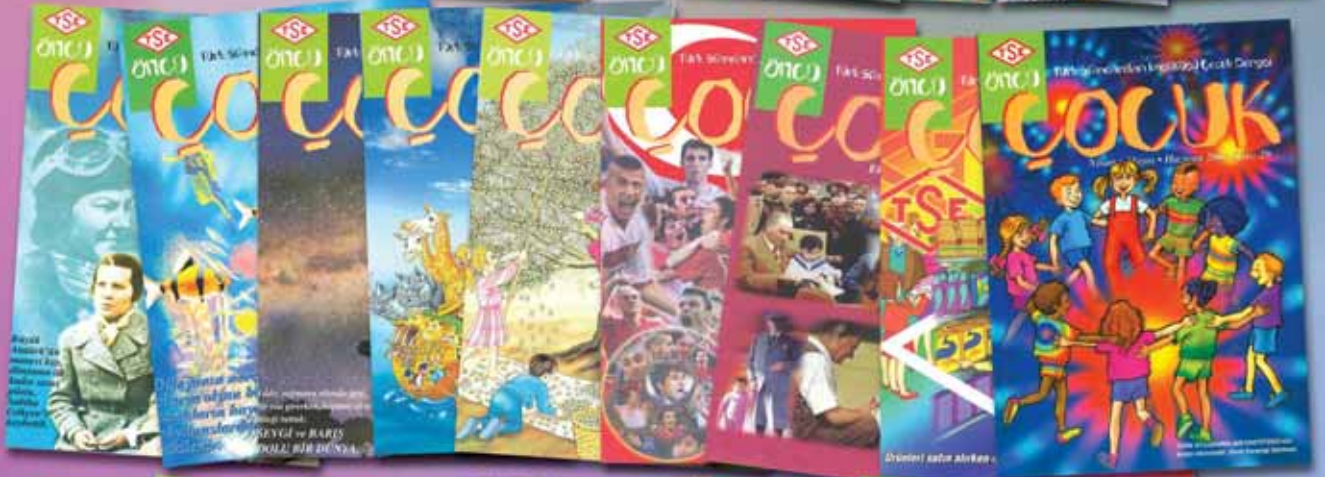
Türk Standardları Enstitüsü Çocuk Dergisi

ÇOCUK

Ekim-Kasım-Aralık 2015 Sayı: 76

TÜRK STANDARDLARI
ENSTİTÜSÜ'nün
Çocuklara Armağandır.

Merhaba sevgili çocuklar,

Esen rüzgarlar takvim yapraklarını düşürdü ve sizlerle tekrar buluşmamıza olanak sağladı. Buluşmamız bizlere yeni umutlar açıldı. Yeni konulara ışık oldu.

Bu sayımızda, adını çok sık duyduğunuz görkemli tarihi binasıyla bir anıt gibi duran, eski çok eski bir liseyi sizlerle buluşturduk; Galatasaray Lisesi.

Güzel yurdumuzun ilginç köşelerinden Halfeti'yi ziyaret edeceğiz. Uzayın derinliklerine dalıp Mars gezegenine göz atacağız.

Mesleklerden, fizyoterapistin ne iş yaptığını araştırdık. Çok ilginizi çekeceğine emin olduğumuz İstanbul Oyuncak Müzesi'ne gittik. Meraklı çocuk, bu sefer yağurdun öyküsünü araştırıyor. Neredeyse her gün tükettiğimiz yoğurt nasıl yapılıyor acaba?

Çok merak edilen bir oyunu araştırdık. Go! Dünyanın en büyüleyici oyunu. Bir strateji oyunuyla başbaşaız.

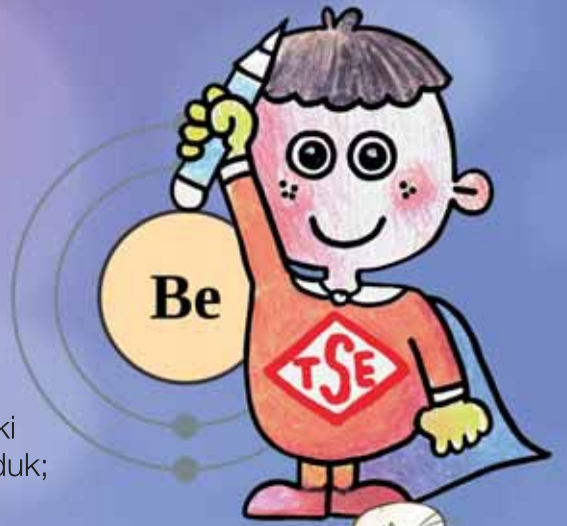
Batık gemilerde Dünyaca ünlü Titanik gemisinin izini sürdük. Titanik'in yürek burkan hikâyesini sizler de merak ettiniz mi?

Yurdumuzun birçok yerinde rastladığımız kargagiller ailesinden saksağanı da bu sayımızda bulacaksınız.

Bir yerden başka bir yere güvenle ve hızla ulaşmanın yolu nedir? Trenlerin teknolojisini ve gelişme öyküsünü izlemeye ne dersiniz?

Bir ürünü satın alırken ya da kullanırken nelere dikkat edeceğiz? TSE markasının önemi ve Dünya Kalite Günü de konularımız arasında.

Keyifli okumalar dilerken, hepinizi sevgiyle kucaklıyoruz...

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ ÖNCÜ ÇOCUK DERGİSİ

Ekim-Kasım-Aralık 2015 • Yıl: 20, Sayı: 76

Sahibi

Türk Standardları Enstitüsü Adına
Sebahittin Korkmaz

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Doğan Yazar

Yayın Ekibi

Fatih Işık, Batuhan Batılı

Yönetim Yeri

Türk Standardları Enstitüsü
Basın Yayın Müdürlüğü
Necatibey Caddesi No: 112 Bakanlıklar / Ankara
Tel: 0 312 416 66 63
e-posta: mfsik@tse.org.tr

Abone

Adem Dağlı
Tel: 0 312 416 67 47
e-posta: adagli@tse.org.tr

Yayın Türü: Yerel Süreli

Basım Tarihi: Şubat 2016

Baskı:

Sistem Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.
Strazburg Caddesi No: 31/17 Sıhhiye ANKARA
Tel: 0 312 231 32 57 • Faks: 0 312 229 63 97
www.sistemofset.com.tr

Yayına Hazırlayan: Zet Tanıtım Ltd. Şti.
www.zettanitim.com.tr

Dünya Kalite Günü

4

16

Halide Edip Adıvar

Yoğurt

24

Hava Kirliliği

34

Nezle

44

6

Ihlamur

Halfeti

8

Gatasaray Lisesi

12

İstanbul
Oyuncak Müzesi

22

18

Bunları
Biliyor musunuz?

20

Fizyoterapist

Rafting

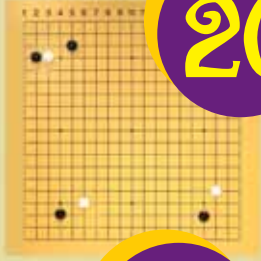
28

Tren

30

GO

26

36

Şeker
Portakalı

Titanik

40

42

Saksağan

46

Göz

Mars

49

Berilyum

54

56

Uzay Takvimi

60

Önemli
Gün ve
Haftalar

tarihte bugün

DÜNYA KALİTE GÜNÜ

Ürün Satın Alırken Nelere Dikkat Etmeliyiz?

Sevgili çocuklar, her sene Kasım ayının ikinci perşembesi “Dünya Kalite Günü” olarak kutlanır. Ekonomi ve ticarete başarılı olmamız, ürettiklerimizin kalitesine bağlıdır. Bu nedenle üretilen otomobiller, yiyeceklerimizi sakladığımız buzdolapları, kullandığımız telefonlar, saçlarımızı kuruttuğumuz saç kurutma makineleri çabuk bozulmamalı, dayanıklı olmalıdır. Aksi takdirde sık sık yenisini almak gerekir ki bu durum daha çok para harcanmasına neden olur. Türk Standardları Enstitüsü, işte bunları sağlamak için 60 yılı aşkın bir süredir çalışmaktadır. Kalite hem üretirken hem de tüketirken gereklidir. Kaliteli bir ürün, diğer ürünlere göre her yönden üstündür.

Dünya Kalite Günü, Birleşmiş Milletler tarafından 1990 yılında ilan edildi.

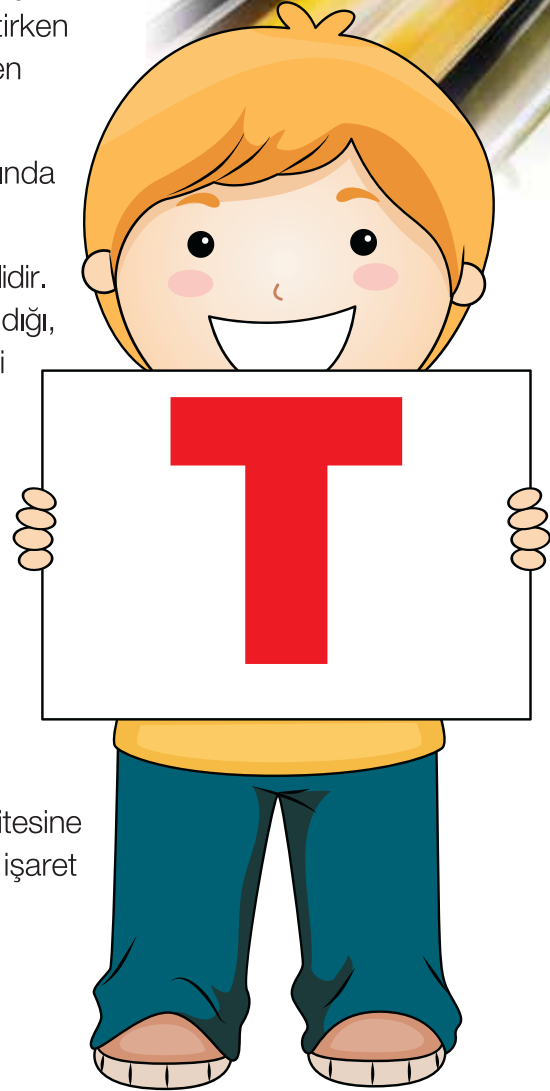
Yediğimiz yiyeceklerin de kaliteli olması sağlığımız için önemlidir. Yiyeceklerin nasıl üretildiği, nerelerde saklandığı, nasıl taşındığı, temizlikleri onların kalitelerini belirler. Ürünlerin üzerindeki etiketler, kalite kontrolü yapıldığını belgeler.

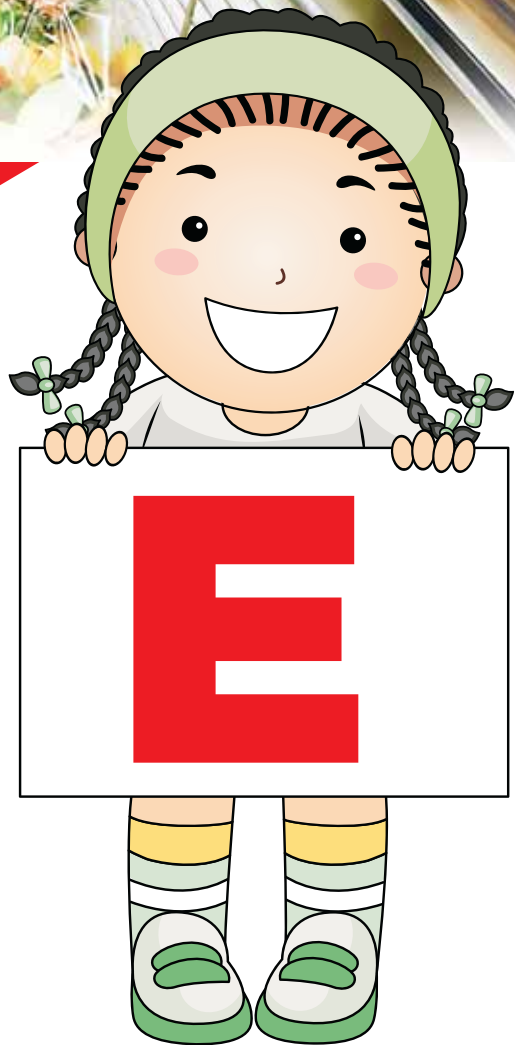
Ülkeler, başka devletlerden aldıkları yiyecek, giyecek ve makinelerin kaliteli olup olmadıklarına dikkat ederler. Kaliteli olmayanların ülkelerine girmesine izin vermezler.

TSE markası, ülkemizde üretilen ürünlerin uluslararası pazarlara kolaylıkla ulaşmasını sağlıyor.

Sizler de satın aldığınız ürünlerde TSE markası olanları tercih etmelisiniz.

Sevgili çocuklar, bundan böyle satın aldığınız ürünlerin kalitesine daha da dikkat etme zamanı geldi. Ürünlerin üzerindeki işaret ve bilgileri kontrol edin, bakalım sizlere neler anlatıyor?

İhlamur Ağacı

Sevgili çocuklar, kış aylarında evlerimizde kaynatılan mis kokulu ıhlamuru hatırladınız mı? İşte o ıhlamurların öyküsünü bir de bizden öğrenmeye ne dersiniz?

İhlamur ağacının Latince ismi Tiliaceae'dir. Boyları 30-40 metreye kadar çıkabilir. Bu ağacın hem gölgesinden hem de çiçeklerinden yararlanırız.

Çok eskilerde Orta Avrupa'da dans festivalleri ıhlamur ağaçlarının altında düzenlenirmiş. Hatta öyle ki Alman ve Slav halkları ıhlamur ağacını kutsal saymışlardır.

Haziran ayında ıhlamurlar çiçek açar ve etrafa hoş bir koku yayılır. Arıların bal yapmak için ıhlamur çiçeklerinden yararlandığını biliyor muydunuz?

İhlamur çiçekleri yaz aylarında toplanır, kurutulur ve kışın çay gibi demlenerek içilir. Eskiden beri hekimler de soğuk algınlığına karşı ıhlamur içmeyi önerirler.

Kalp şeklindeki yapraklarının büyüklüğü 5 ile 10 santimetre arasında değişir. Çiçeklerinin rengi sarıdır.

İhlamur ağacının birçok türü vardır. Çin ıhlamuru, Amerika ıhlamuru, Japon ıhlamuru, Kafkas ıhlamuru, Mançurya ıhlamuru, ak ıhlamur, Moğolistan ıhlamuru, büyük yapraklı ıhlamur, gümüş ıhlamur gibi birçok çeşidi bulunur.

İhlamur ağacının değerli kerestesi mobilya ve oymacılıkta kullanılır.

Ülkemizde Karadeniz ve Marmara bölgelerinde doğal olarak ormanlarda yetişir. Tüm yurttaki park, bahçe ve yolların ağaçlandırılmasında yaygın olarak kullanılır.

İhlamur, tohumdan ya da kök sürgünlerinden yetiştirilebilir.

Ekimi yapılacak tohumlar Ağustos sonu Eylül ortasında yeşilken toplanır. Kabukları kırılan tohumlar kumlu toprakta belli bir süre bekletilir.

Tohumlar, ilkbaharda toprağa ekilir.

İhlamur, ağacın dip kısmından çıkan kök sürgünüyle de üretilir. Kış aylarında dipten

kesilen sürgünler, kapalı ve ılık bir ortamda toprağa alınır. İlkbaharda havanın ısınmasıyla birlikte köklenerek fideler, istenilen yere dikilir.

İhlamur ağaçları, humuslu ve kireçli toprakları sever. Uzun yıllar boyunca yaşayabilir.

Faydaları saymakla bitmeyen ıhlamur ağacından yapılan müzik aletlerini de unutmamak gerek. Belki de çaldığınız gitarın gövdesi bir zamanlar bir ıhlamur ağacının bir parçasıydı.

Yeni sayılarımızda başka ağaçları tanımaya devam edeceğiz arkadaşlar...

gurdumuzu tanıyalım

Halseti

Sevgili çocuklar, sizlerle İpek Yolu üzerinde bulunan Halfeti'ye bir yolculuk yapacağız.

Tarihi ve doğasıyla yurdumuzun güzel köşelerinden biri olan Halfeti, Güneydoğu Anadolu bölgemizde bulunur. Şanlıurfa ilimize bağlı bir ilçedir. Fırat Nehri'nin doğu kıyısına kurulmuştur.

Halfeti'ye giderken önce Yeni Halfeti ile buluşursunuz. Yeni yerleşim yeri burasıdır. Biraz daha yol alındığında, zeytin ve fıstık ağaçlarının arasından Eski Halfeti'ye ulaşılır. Eski Halfeti, GAP kapsamında inşa edilen Birecik Barajı'nın suları altındadır. Bir zamanlar Asur, Med, Komagene ve Persler hüküm sürmüştü; Roma ve Bizans döneminde de önemli bir yerleşim olmuştur. Bugün kıyıda az da olsa eski yapı örnekleri bulunuyor. Eski Halfeti, adeta turistik bir kıyı kasabası haline gelmiş. Çevrede eski medeniyetlere ait birçok esere rastlamak mümkün. Ancak, Halfeti'yi keşfetmek için en iyisi tekne turlarına katılmak. Tekne ile baraj gölünün uçlarına doğru oldukça keyifli bir rotada yolculuk yapılıyor.

Fırat Vadisi'nin doyumsuz manzarasında yapılan yolculuk sırasında Rum Kale, sular altında kalan Savaşan Köyü'nün simgesel minaresi görülebilir. Halfeti'nin üzümünü, fıstığını, özel kebaplarını ve çaput balığını tatmadan ayrılmak olmaz.

Bir grup mağara araştırmacısının Eski Halfeti’de dalışlar yaparak su altındaki tarihi eserleri kayıt altına aldığını biliyor muydunuz?

Baraj nedeniyle oluşan bir haliç üzerine kurulan asma köprüden karşıya geçip Halfeti’yi değişik açılardan gözlemleyebilirsiniz.

Alabalık üretim havuzları da Halfeti’de görülebilecek yerlerden birisi.

Yöresel taşlardan yapılmış Ulu Cami de görülmeye değer.

Halfeti’ye özgü siyah güle de rastlamak mümkün.

Fırat’ın kıyısına kurulmuş Halfeti’ye eskiden burada yaşayanlar “sakin şehir” adını vermişler.

liseleri tanıyalım

Galatasaray Lisesi

Sevgili çocuklar,
kökleri çok eskilere
dayanan bir liseyi
birlikte tanıyacağız.
Adı: Galatasaray
Lisesi. 1481 yılında
Galata Sarayı Ocağı

adı altında saray eğitime katkı sağlamak
amacıyla kurulmuştur. Saray bürokrasisi
ve şehzadeler genellikle bu okula devam
etmişlerdir. 1927 yılında Cumhuriyet
devrimlerine uygun olarak
yeniden yapılandırılan okul
Galatasaray Lisesi adını aldı.
722 öğrencisiyle günümüzde
eğitim-öğretime devam
etmektedir. İstanbul
Beyoğlu'ndaki tarihi binasında
hizmet veren okulun sosyal
etkinlikleri oldukça çeşitlidir.
Özellikle spor ve sanat alanında
önemli başarılarla imza atmıştır.

Galatasaray Lisesi, her sene
Haziran ayının ilk pazarında
“Geleneksel Pilav Günü”nü
düzenler. Pilav Gününde bütün
Galatasaraylılar okulda
toplanırlar. Bu etkinlik öğrenciler
tarafından organize edilir.

Fransızca ve Türkçe eğitim veren okulda
Türk öğretmenlerin yanı sıra Fransız
öğretmenler de görev alır.

Okul Anadolu Lisesi statüsündedir. Ayrıca
buradaki öğrenciler İngilizce, İtalyanca ve
Latince dersleri de alırlar.

Yatılı kalmak isteyenler için kız ve erkek
yurtları da bulunmaktadır.

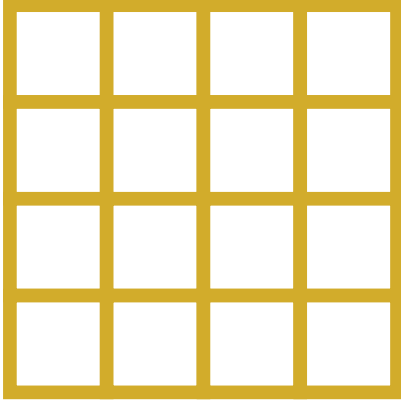
Spor salonları, bilgisayar laboratuvarları,
tenis kortları, müzik odaları vardır.

Galatasaray Lisesi'nden mezun olanlar yılın
belli zamanlarında biraraya gelip, kültürel
etkinlikler yaparlar.

Galatasaray Lisesi'nde o kadar çok öğrenci
kulübü var ki, hepsi birbirinden değerli.
Satranç kulübü, çeşit çeşit dans kulüpleri,
müzik kulübü, izcilik kulübü ve daha
niceleri...

Mantıksal Matematik

18

18

18

18

18 18 18 18 18

Şekildeki boş kutucuklara 1'den 8'e kadar olan sayıları yerleştireceksiniz.

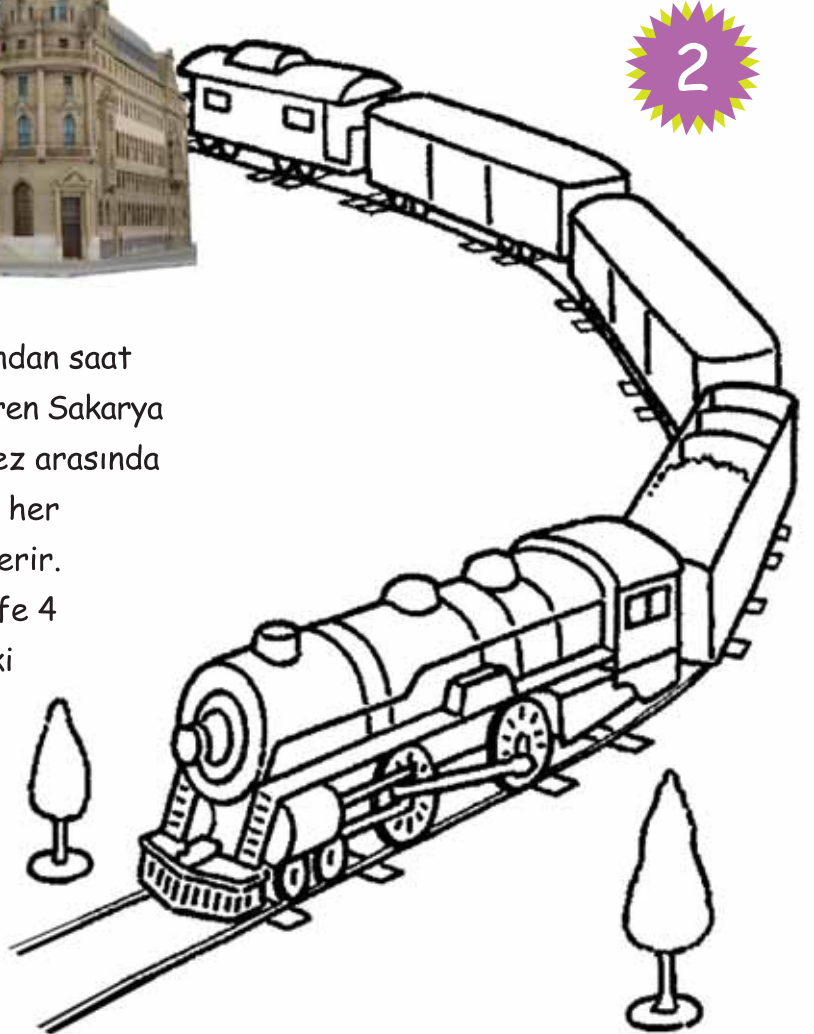
1

Ancak; soldan sağa, yukarıdan aşağıya ve köşeden köşeye sayılar toplandığında toplam 18 olmalıdır.

2

İstanbul Haydarpaşa Garı'ndan saat 08.10'da hareket eden bir tren Sakarya yönüne ilerler. Bu iki merkez arasında 29 istasyona uğrayan tren, her istasyonda 2 dakika mola verir. 2 istasyon arasındaki mesafe 4 kilometre ve trenin saatteki hızı 80 kilometre olduğuna göre, tren Sakarya'ya saat kaçta ulaşır?

3

10 kişilik 6-B sınıfının sınıf öğretmeni Ahmet Bey, sınıf başkanı ise Çetin'dir.

6-B sınıfının çok ilginç bir özelliği ise sınıfı oluşturan öğrencilerin isimleri arasındaki ilişkidir. Emre, Sercan, Orhan, Ecem, Ercan, Sertan, Cem, Cemre ve Korhan sınıftaki öğrencilerin dokuzunun adıdır. Buna göre onuncu öğrencinin adı ne olabilir.

4

Aşağıdaki rakamlar arasındaki boşluklara $+$ ya da $-$ koyarak eşitlikleri sağlayabilir misiniz?

$$\begin{array}{cccccccccc}
 4 & \square & 3 & \square & 7 & \square & 2 & \square & 5 & \square & 9 & = & 0 \\
 5 & \square & 8 & \square & 3 & \square & 4 & \square & 6 & \square & 2 & = & 8 \\
 9 & \square & 8 & \square & 3 & \square & 4 & \square & 5 & \square & 1 & = & 2
 \end{array}$$

5

Bir kızın erkek kardeşleri ve kız kardeşlerinin sayısı birbirine eşittir.

Fakat, her erkek kardeşin kız kardeşlerinin sayısı, diğer erkek kardeşlerinin sayısının iki katıdır.

Bu ailede kaç kız, kaç erkek çocuk vardır?

Halide Edip Adıvar

Sizleri yazar ve gazeteci olarak tanınan Halide Edip Adıvar ile tanıştırmak istiyoruz.

1884 yılında İstanbul'da doğdu. Babası onun eğitimine çok özen gösterdi. Bir süre evde özel dersler alarak İngilizce öğrendi. İngilizce'den Türkçe'ye ilk çevirisini 1897'de yayınladı. İstanbul Robert Koleji'ni bitiren ilk Müslüman kadın oldu.

Bir süre öğretmenlik yaptı. Birinci Dünya Savaşı yıllarında Lübnan ve Suriye'de kız okulları açmakla görevlendirildi. Kurtuluş Savaşı sırasında, Gazi Mustafa Kemal'in basın danışmanlığını yaptı. Öte yandan savaşta yaralanan askarlere yardım etmek için hastanelerde görev aldı.

Halide Edip, çevresini her zaman dikkatli gözlemleyen biri oldu. Gözlemlerini sürekli not alıyordu. Sinekli Bakkal, Handan, Ateşten Gömlek, Zeyno'nun Oğlu, Tatarcık, Yolpalas Cinayeti başlıca romanlarıdır.

Türk edebiyatına en çok eser kazandıran yazar olarak tarihe geçti. Anadolu Ajansı'nın kurulmasına katkı sağladı. Kitaplarında Kurtuluş Savaşı yıllarında yaşanan acıları anlattı.

TBMM'de milletvekilliği yaptı. İngiltere, ABD, Hindistan gibi ülkelere giderek incelemelerde bulundu.

Halide Edip Adıvar'ın romanları İngilizce, Fransızca, Rusça gibi dillere çevrildi. 1964 yılında 80 yaşında yaşama veda etti.

Sevgili çocuklar, bu değerli yazarımızın bir romanını okuyarak onu daha iyi tanımaya ne dersiniz?

bunları biliyor musunuz?

EN HIZLILAR

Jamaikalı atlet Usain Bolt, 100 metreyi 9,69 saniyede koşarak en hızlı oldu.

Barabus TKR, sıfırdan 98 kilometre hıza 1,67 saniyede çıkarak günümüzün süper arabası oldu. Tamı tamına 1005 beygir gücünde ve saatte 407 kilometre hızla gidebiliyor.

Çitalar en hızlı kara hayvanıdır. Uzun bacakları ve güçlü adaleleri ile neredeyse saatte 115 kilometre hız yapabilirler.

Dünyanın en hızlı treni Japonya'da. Saatte 581 kilometre hız yapabiliyor.

Nasıl mı? Bu trenlerin altında, havada asılı kalmalarını sağlayan özel olarak üretilmiş mıknatıslar bulunuyor. Böylece elektromanyetik raylar üzerinde sürtünme sıfıra iniyor.

Yelken balığı saatte 110 kilometre hızla gidebilme özelliğiyle Dünyanın en hızlı balığı unvanını koruyor. Yelken balığının kılıçbalıklarınıninki gibi uzun bir gagası vardır.

3 Mayıs 1999'da Oklahoma'da saatte 511,77 kilometre hızla ortalığı kasıp kavuran bir rüzgar esti. Bu rüzgar bugüne kadar kaydedilmişlerin en hızlısıydı.

kim ne iş yapar?

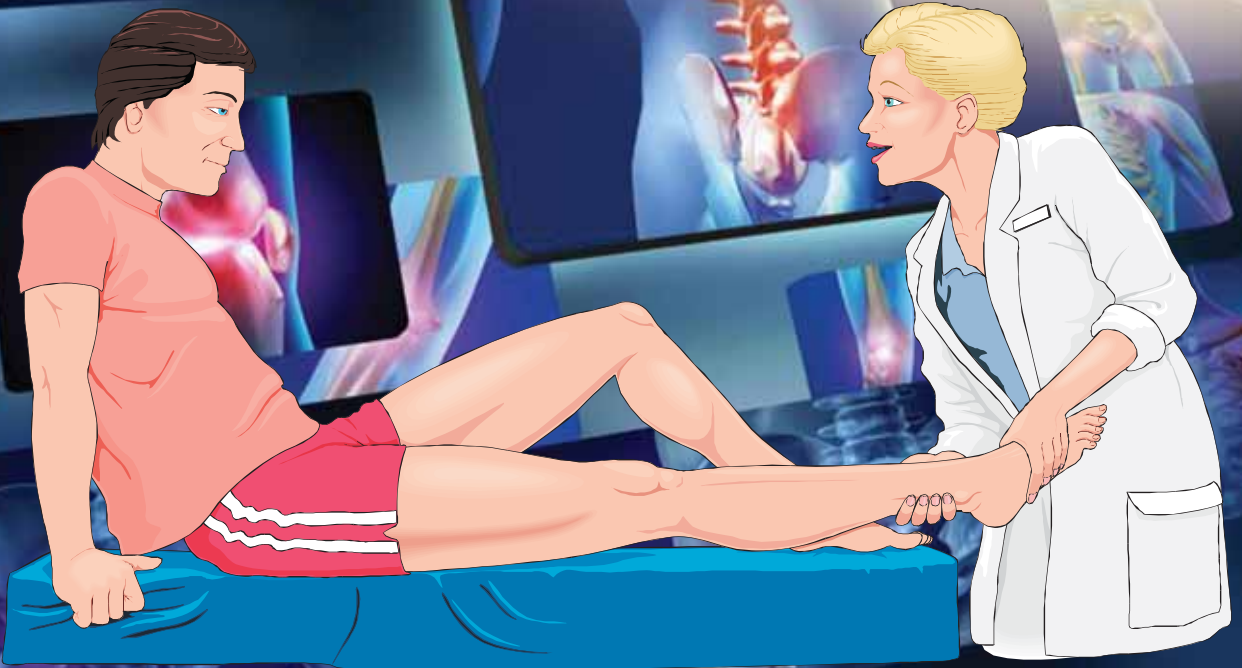
Fizyoterapist

Sevgili çocuklar, yaşadığımız yerlerde hareketleri kısıtlı yaşlıların ya da kaza geçiren birinin fizik tedaviye gittiğini görmüş ya da duymuşsunuzdur.

İşte fiziksel fonksiyonları kısıtlı insanların, rahatlamak ya da tedavi olmak için gittikleri yere fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezleri denir.

Fizyoterapistler; insanların kas, sinir ve iskelet sisteminin nasıl çalıştığı ile ilgili eğitimler alırlar. Sonrasında bu sistemlerde meydana gelen sorunları egzersiz, masaj ve aktivitelerle tedavi ederler. Bu işlerin bazılarını da özel makine ve araç-gereçler yardımıyla uygulurlar.

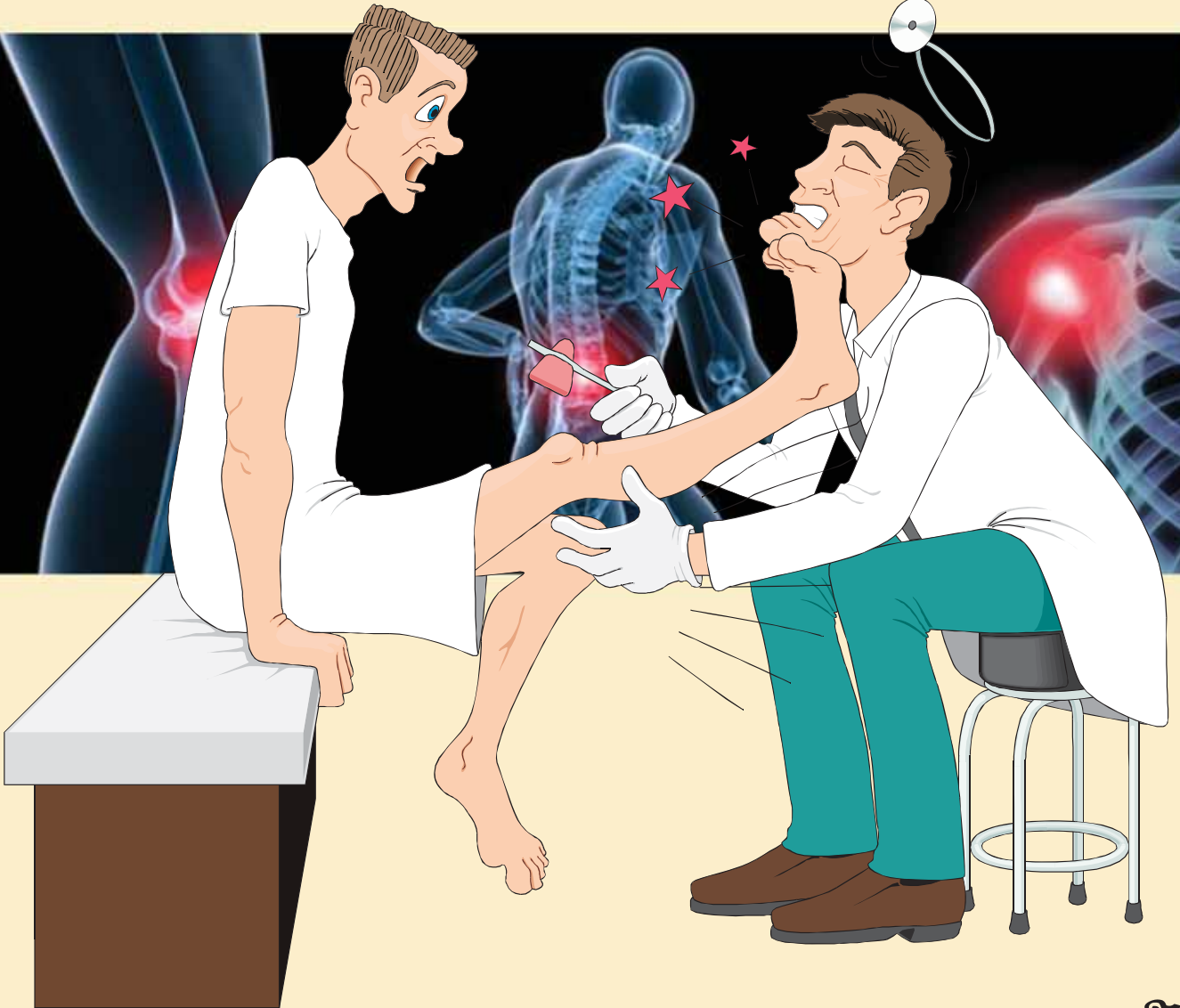
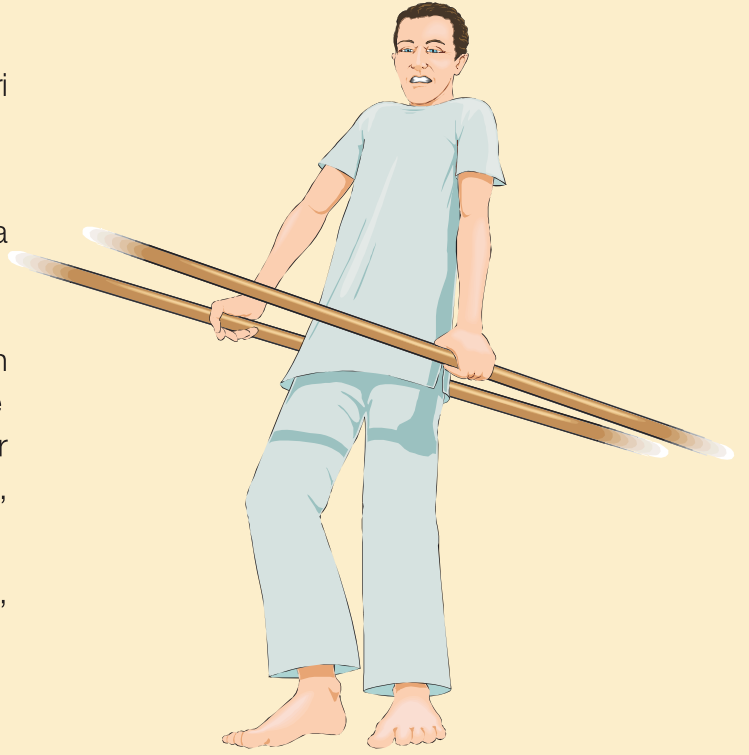
Savaş yaralanmaları ve hastalıklar nedeniyle meydana gelen fiziksel engellerin tedavisi için bu meslek geliştirilmiştir. Yüzyılı aşkın bir zamandan beri fizyoterapistler çalışmaktadır. Yurdumuzda ise yaklaşık 50 yıldır fizyoterapistler görev yapmaktadır.

Onların yardımıyla hastaların yaşam kaliteleri artmakta, kaza geçirenler normal yaşamlarına devam edebilmektedir.

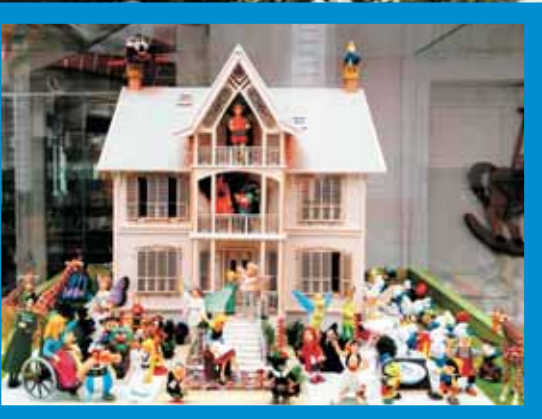
Fizyoterapistler, sağlık ve sağlıklı yaşamla ilgili hizmet veren çeşitli yerlerde çalışma olanağı bulmaktadır. Başlıca çalışma alanları: Yataklı tedavi merkezleri, ayakta teşhis ve tedavi hizmetleri, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, huzur evleri, spor kulüpleri, mesleki rehabilitasyon merkezleri, kaplıcalar, endüstri alanları ve okullardır.

Gelecekte aranızdan bu mesleği seçenler, tedaviye ihtiyacı olan insanlara yardımcı olabilir.

müzeleri doluşalım

İSTANBUL OYUNCAK MÜZESİ

Sevgili çocuklar, sizlerle İstanbul Oyuncak Müzesi'ni ziyaret edeceğiz. Oyuncak adını duyunca heyecanlandınız sanırım. Çocukların vazgeçilmezi oyuncaklar. Kim bilir bazen almak istediğimiz oyuncaklar için harçlığımızdan para biriktirip, oyuncakçıya gittiğimiz olmuştur.

Eski zamanlarda çocukların oyuncakları nasıldı, bugün nasıl? Bu müzede gezerken, bu kadar çok oyuncak arasında adeta büyüleniyorsunuz. 1700 yılından bugüne kadar oyuncakların çeşitlerini müzede görebilirsiniz.

Sunay Akın adında bir yazarımız 40'tan fazla ülkeyi dolaşarak bu oyuncakları toplayıp, müzeye getirmiş. Hatta bu müze Avrupa Oyuncak ve Çocuk Müzeleri Birliği'nin İstanbul'da buluşmasını sağlamıştır. Yurdumuzda Antalya, Gaziantep ve Ankara'da da oyuncak müzeleri açılmıştır. Müzede dolaşırken "Aaa!.. Bundan bende de var," diyen çocuklarla karşılaşmak mümkün.

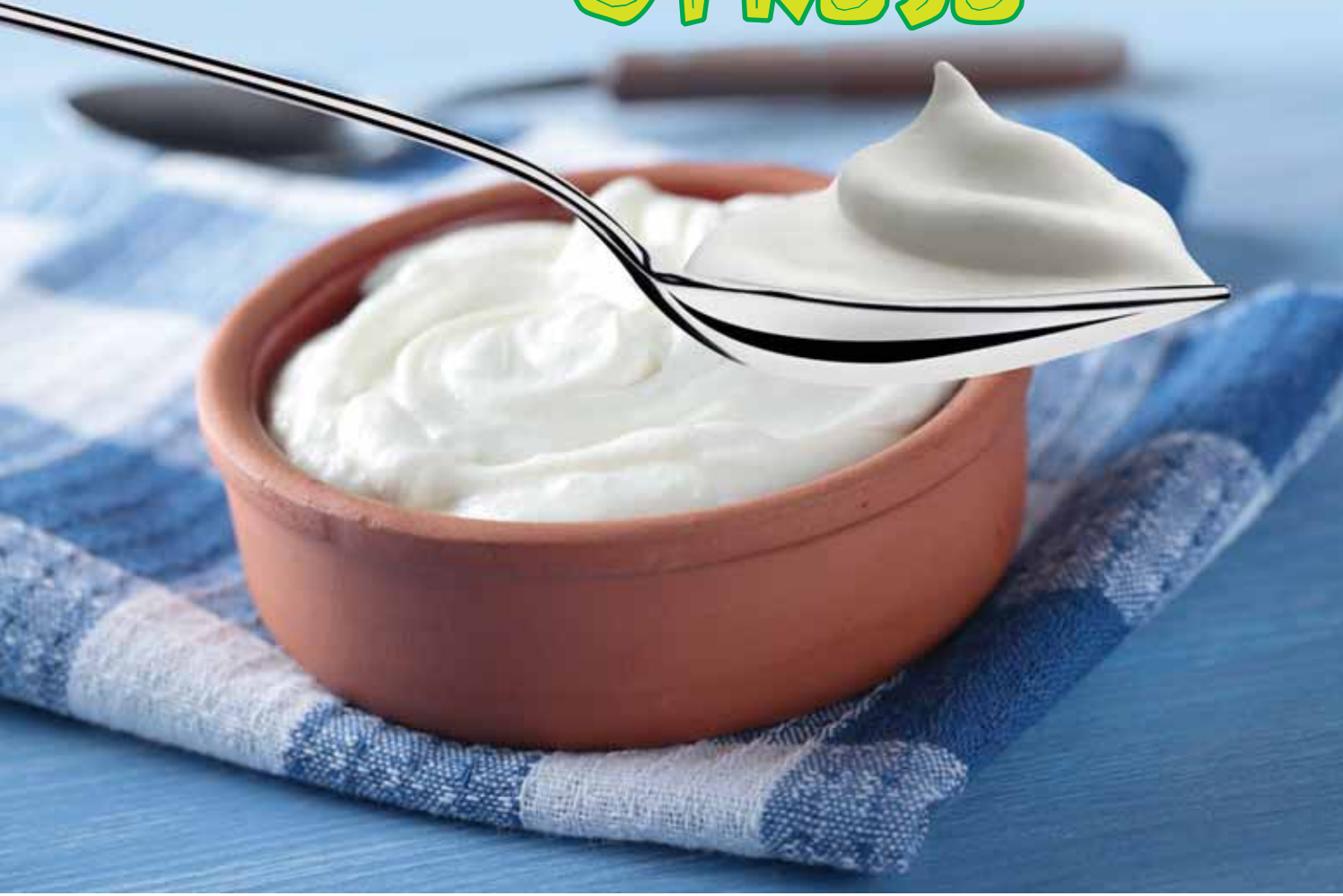
Oyuncak Müzesi İstanbul'un Göztepe semtinde. Diğer müzelerde olduğu gibi Pazartesi günleri hariç diğer günlerde ziyarete açık. Oyuncak Müzesi 10 yıl önce kurulmuş. Bazen de bu müzede çeşitli etkinlikler düzenleniyor. Tahta oyuncakları boyama, kitap ile sohbet gibi.

Müzenin giriş katında Türkiye'den oyuncaklar var. Hacivat, Karagöz, bebekler, arabalar, askerler, beşikler, topaçlar daha neler neler...

meraklı çocuk araştırıyor

YOĞURDUN ÖYKÜSÜ

Sizlere sofralarımızdan eksik olmayan yoğurdun öyküsünü anlatacağız. Yoğurdu ve yoğurttan yapılan ayranı sevmeyeniniz yoktur herhalde.

Türkler çok eskilerden beri yoğurt tüketirler. İnek, koyun ya da keçiden alınan sütler kaynatıldıktan sonra soğumaya bırakılır. Ilık hale gelen süte bir miktar yoğurt mayası eklendikten sonra kabın ağzı kapatılarak beklemeye bırakılır. Yaklaşık bir gün sonra kap açılır. Bu süre içerisinde mayalanan

süt yoğurda dönüşür. Bazı bölgelerimizde manda sütünden de yoğurt yapılır. Mandanın yoğurdu daha katı ve yağlı olur.

Peki yoğurt mayası ilk defa nasıl bulunmuş olabilir? Bu konuda çok fazla hikâye anlatılır. Ancak, yazılı ya da kesin bir şey ortada yoktur. Gerçek olan şu ki ılık süte karışan bakteriler onu mayalamış ve bu leziz katık oluşmuş. Sütü mayalayan laktik asit bakterileri sütü pıhtılaştırarak yoğurda dönüştürür.

Anadolu'da hâlâ doğal yöntemlerle yoğurt mayası yapılır ve bir yıl boyunca kullanılır. Mayıs ayının ilk haftasına denk gelen Hıdırellez'de tan ağarırken bitkilerin yapraklarından toplanan çiy taneleri bir kaç gün biriktirilir ve bununla süt mayalanır. Oluşan yoğurttan her seferinde bir miktar ayrılır. Bu yoğurt yeni yoğurt yapmak için maya olarak kullanılır. Komşular birbirleriyle mayalarını paylaşarak hem mayalarının bozulmasını önler, hem de bir yıl boyunca yoğurt yaparlar.

Yoğurt Türkçe bir kelimedir ve tüm dünyada bu isimle bilinir.

Yoğurdun faydaları saymakla bitmez. Sindirimi kolaydır, sindirim sistemine yardımcı olur, yüksek kalsiyum oranıyla kemikleri güçlendirir, yoğun protein içerdiğinden dolayı tok tutar.

Yoğurdun kaliteli olabilmesi için evde yapılmış olması, katkı maddesi içermemesi ve kaliteli süttten yapılması önemlidir.

Hemen her yerde kolaylıkla tüketebileceğimiz yoğurt, içine meyve ya da reçel katılarak zenginleştirilebilir.

Sizler de sofranızdan yoğurt ve ayranı eksik etmeyin. Özellikle de yaz aylarında soğuk bir ayran ne güzel olur değil mi?

GO!

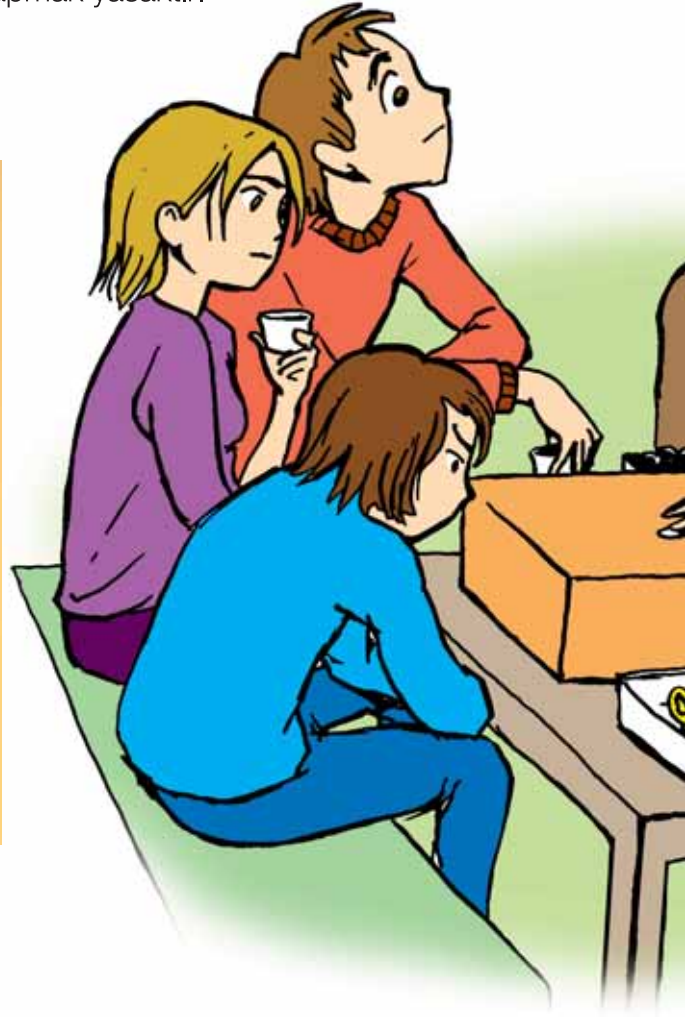
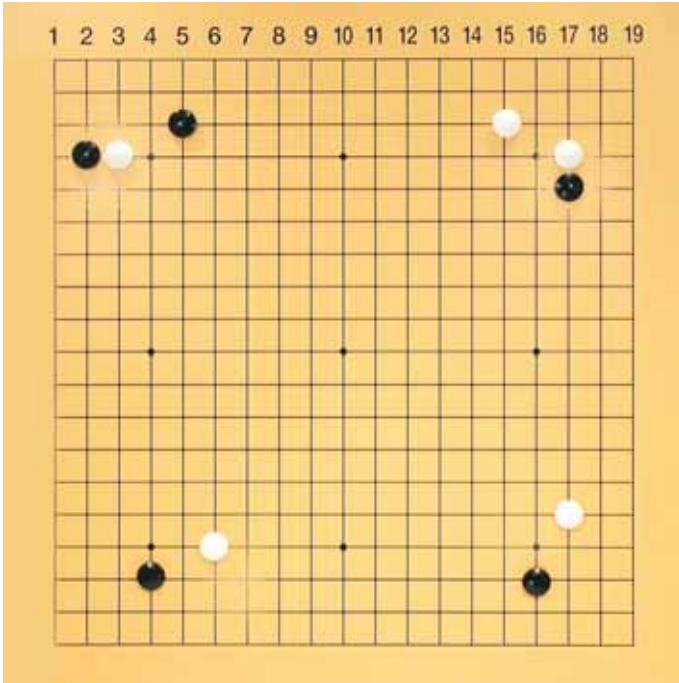
DÜNYANIN EN BÜYÜLEYİCİ OYUNU

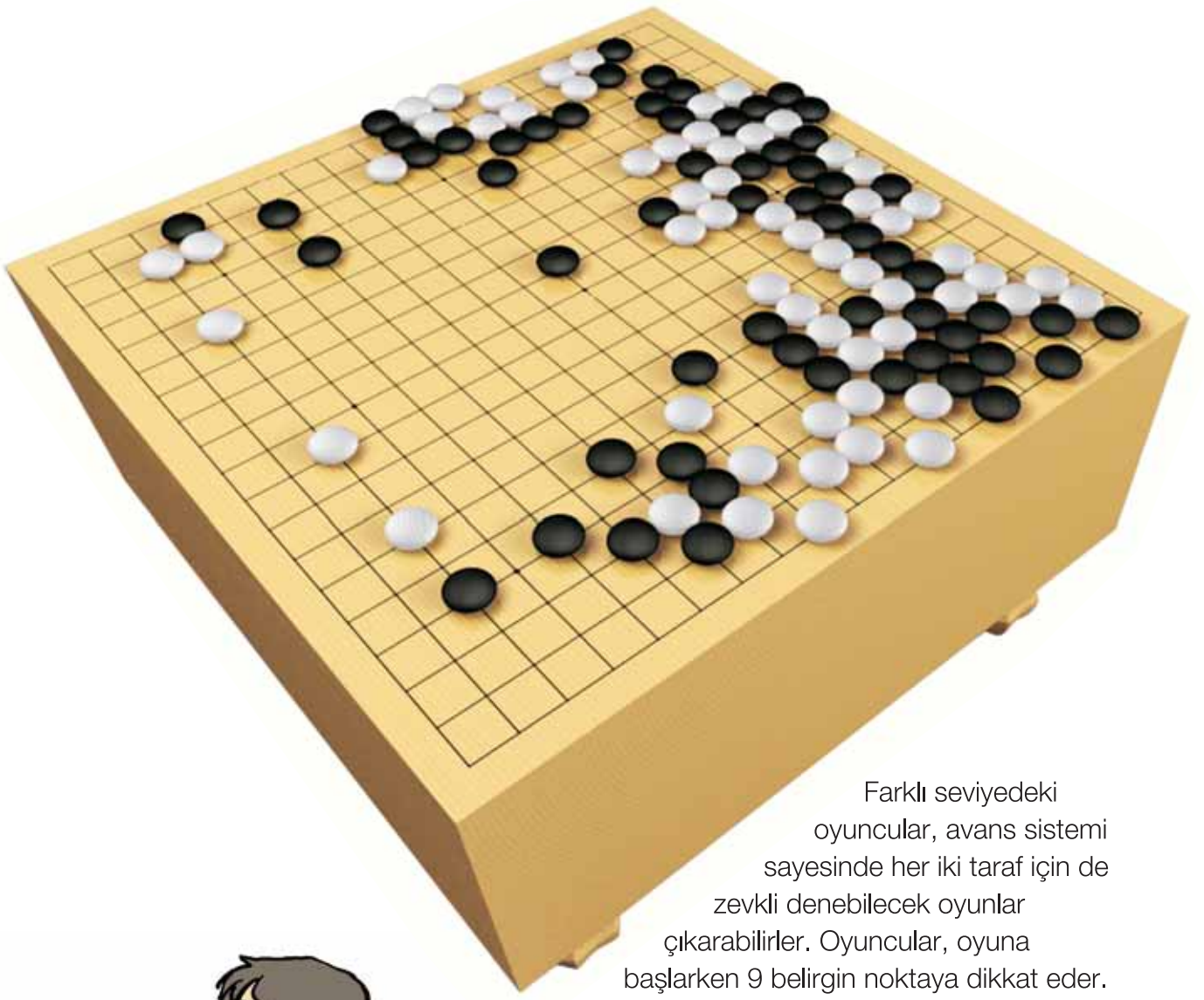
Bu oyunun adını hiç duydunuz mu? Sevgili çocuklar, Go oyununun adını duyduğumda ben de merak ettim. Konuyu biraz araştırınca şu bilgilere ulaştım. Sizlerle de paylaşmak istedim.

Uzakdoğuya ait olan bu oyun Çin'de ortaya çıkmış, Japonya'da geliştirilmiştir. Zaman içinde Avrupa ve ABD'de de popüler hale gelmiş.

Go bir alan oyunudur. Go tahtaları ve taşları özel olarak yapılır. 19 dikey, 19 yatay çizgisi olan bir tahta üzerinde oynanır. Bazen 13 x 13 boyutundaki tahtalar da kullanılmaktadır. Go oyununda, hamle çizgilerin kesiştiği noktalara yapılır. Göze

denilen $19 \times 19 = 361$ kesişim noktası vardır. Bir oyun takımında 181 siyah, 180 beyaz olmak üzere 361 tane taş bulunur. Oyun iki kişi arasında oynanır. Oyuncularadan biri siyah, diğeri beyaz taşları kullanır. İlk hamleyi siyah yapar. Oyuncular sıra ile tahtadaki boş noktalara hamle yapar. Taşların hareket kabiliyeti yoktur. Bir defa konuldukları yerde oyun sonuna kadar sabit kalırlar. Etrafı rakip tarafından çevrilen taşlar esir alınır. Nefes alma boşluğu olmayan bir noktaya hamle yapmak yasaktır.

Farklı seviyedeki oyuncular, avans sistemi sayesinde her iki taraf için de zevkli denebilecek oyunlar çıkarabilirler. Oyuncular, oyuna başlarken 9 belirgin noktaya dikkat eder. Avans verilen oyunlarda avans taşları bu noktalara yerleştirilir.

Amaç tahta üzerindeki arazinin en değerli yerlerini kapabilmek ve bunu koruyabilmek. Bu o kadar da kolay mı?

Araziyle ilgili bütün iddialar açıklığa kavuştuğunda ve herkesin alanı kesin bir şekilde belirlendiğinde oyun sona erer. Daha fazla alana sahip olan oyuncu oyunu kazanır.

Go oyununun Türkiye'deki kurucu ustası Alper Kılınç'tır. Kılınç, 1994 yılında "Go Oyuncuları Derneği"ni kurdu.

Merak edenler Go'yu araştırmaya başlayabilir.

Kaynak: GO, Alper Kılınç, 1992

RAFTING

Sevgili çocuklar, yaşamımızda önemli bir yer tutan spor, sağlıklı kalabilmemizi sağlayan etkenlerden biridir. Sporun öyle çok dalları var ki. İşte bunlardan birisi de eskiden beri akarsuları çeşitli amaçlarla

Takımdakiler kürek çekerek, liderin komutlarını yerine getirirler ve zorlu parkurları tamamlarlar. Rafting, bir doğa sporudur. Akarsuda belirlenen bölgeye hangi takım ilk önce varırsa, yarışmayı o kazanır.

kullanan insanların bu işi bir spor dalı olarak ele almalarıyla başladı. Hızlı akan akarsularda, şişme botla takım halinde (6-14 kişi) yapılan spora rafting denir.

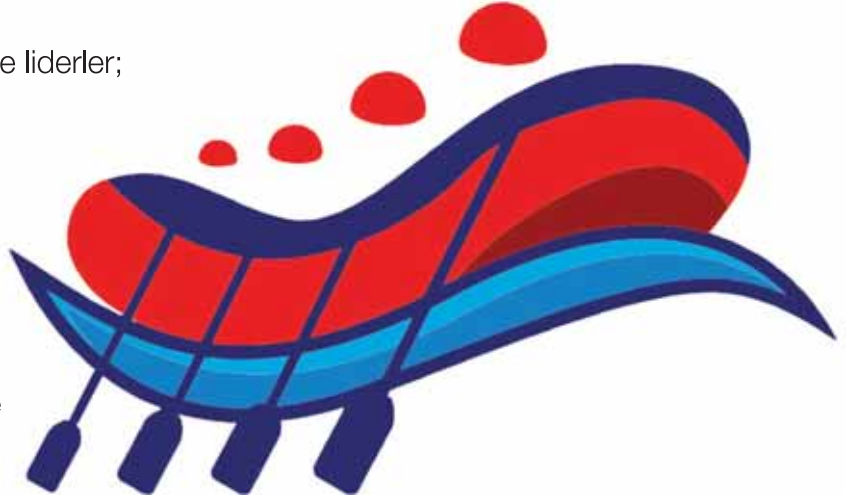

Can yeleği, kask ve kürek, her raftingcinin kullanması zorunlu malzemelerdir. Ayrıca soğuktan korunmak için dalgıç elbisesi de giyilebilir.

Yarışmaya başlamadan önce liderler; gidilecek olan yer, komutlar, malzemelerin tanıtım, botun devrilmesi ya da bottan düşme halinde yapılacakları uygulamalı olarak anlatır. Sonrasında “Hep beraber ileri!..” komutuyla birlikte herkes tüm gücüyle küreklere asılır. Suların hızlı aktığı veya geçişlerin daraldığı yerlerde tüm ekip dikkat kesilir.

Bu zevkli sporu yapmak için yurdumuzda oldukça elverişli bölgeler bulunmaktadır. Rafting için en uygun su ise Çoruh Irmağıdır.

Bundan başka Manavgat Çayı, Seyhan Nehri, Dalaman Çayı ve Melen Çayı da rafting için tercih edilen yerlerdir. Bu spora yeni başlayanlar, mutlaka bir eğitmen eşliğinde rafting yapmalıdır.

TRENLER

Tren, ilk defa 1800'lü yılların başında İngiltere'de kullanıldı. Trenler önce madenlerin içerisinde malzeme taşımak amacıyla çalıştırılmıştı. Mühendis Trevithick, madenlerin taşınmasını kolaylaştırmak için raylı bir sistem tasarlar. Ancak bu proje başarıya ulaşamaz. Daha sonra gene İngiliz mühendisler tarafından bu proje geliştirilerek, buharlı lokomotifler ve vagonlar üretildi. Ve ilk tren İskoçya'da kullanılmaya başlandı. Bu trenler saatte 24 kilometre hızla gidiyordu.

Bilim ve teknoloji ilerledikçe, bilim insanları trenleri daha da geliştirdiler. Zaman içerisinde elektrikle çalışanları ve hızlı trenleri insanlığın hizmetine sundular.

Yeraltında çalışan ve genellikle yerleşim yerlerinde kullanılan trenlere metro diyoruz.

Metrolar, 1830'lu yıllardan itibaren yapılmaya başlamıştır. Kentler geliştikçe hızla yenileri yapılmaktadır. Çünkü kent trafiğini rahatlatmada ve ulaşımı kolaylaştırmada önemli bir yeri vardır.

Üstelik bir defada yüzlerce otomobilin taşıyacağı insanı taşıyabilmektedir.

Hızlı trenlerin ne kadar hız yaptığını hiç merak ettiniz mi?

Hızlı trenlerin en gelişmiş örnekleri Japonya'da bulunuyor. En hızlısı saatte 581 kilometre hız yapabiliyor. Mütthiş değil mi? Neredeyse uçak hızında. Günümüzde yaygın olarak kullanılan en hızlı trenler 300-350 kilometre hız yapanlardır. ABD, Avrupa ve Japonya'da hızlı trenler yaygın olarak kullanılmaktadır.

Anadolu'da ilk tren hattı Osmanlı Devleti zamanında 1860 yılında İzmir-Aydın arasında açılmıştır.

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte demiryolu çalışmaları hızlanmıştır. İlk hızlı tren hatları 2000 yılından sonra çalışmaya başlamıştır. Ayrıca büyük kentlerimizde yeraltı metro ağlarının sayısı her geçen gün artırılmaktadır.

Unutmadan bir de tramvaydan bahsedelim. Tramvaylar elektrikle çalışır. Kent içinde, kısa mesafelerde, yer üstünde yolcu taşıma görevini yerine getirmektedirler.

Trenlerin başka bir avantajı konforlu tasarlanmış olmalarıdır. Uzun yolculuklara giderken yataklı, yemekli vagonları ile seyahat edenleri yorulmadan gidecekleri yere ulaştırırlar.

bulmaca

İki resim arasındaki 7 farkı bulabilir misiniz?

6

SUDOKU

Sudoku Oyun Kuralı:

Basit olarak sudoku oynamak için üç kurala dikkat edilmeli. 1'den 9'a kadar olan sayıları her sütuna, her satıra, her kare içine tekrar etmeden girmek gerekir.

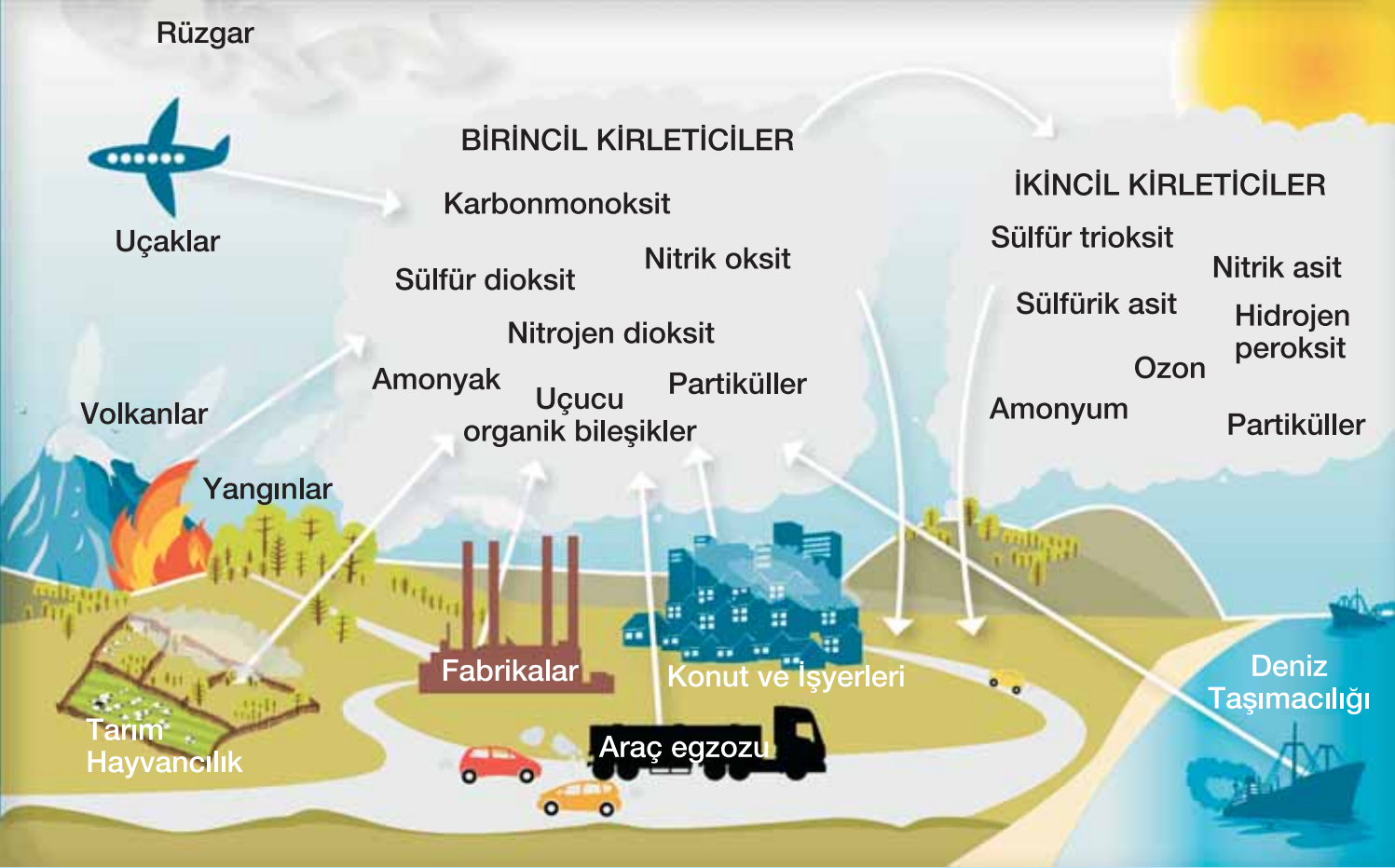
Sudoku oyununda 9 hücreden oluşan 9 karenin 3 boyut diyebileceğimiz düzlemde 1'den 9'a kadar sayıların tek bir defa kullanılması şartı ile dizilmesi gerekiyor. Her satır ve sütunda 1'den 9'a kadar olan sayılar sadece bir kez kullanılabilir. Aynı zamanda 9 hücreden oluşan her bir kare içinde 1'den 9'a kadar sayıların bir kez kullanılarak dizilmesi gerekir.

		1			2			3
4				5			1	
6				7				8
4	9			3	1	5		6
		7				9		
2		5	6	9			4	
1				4			6	
	8			6			7	
9			8					

			1			2	3	4
	5						6	
2	6		3		7	8		
	2	6		8		3		9
4		9		7		5	1	
		5	8		1		2	6
	1						5	
6	3	7			9			

HAVA KİRLİLİĞİ

Sevgili çocuklar, içinde yaşadığımız çevre insanların dikkatsizlikleri nedeniyle bozuluyor. Topraklarımız, havamız, sularımız hızla kirleniyor. Bu sayımızda önemli bir tehdit haline gelen hava kirliliği üzerinde durmak istedik.

Ne yazık ki insan eliyle doğal yapı bozuluyor ve kirleniyor. Bu bozulma çevredeki insanları, hayvanları ve bitkileri olumsuz olarak etkiliyor.

Soluduğumuz havanın içine karışan tozlar, dumanlar ve saf olmayan buhar belli bir oranı geçince hava kirlenmiş olur. Havayı kirleten bu maddelerin sınır değerleri, her ülkenin ilgili kuruluşları tarafından yasalarca belirlenmiştir. Kirletici maddelerin niteliğine göre vereceği zararın şekli ve derecesi değişir.

Hava kirliliğine engel olmak için çeşitli önlemler alınmalı. Fabrikalar, termik santraller, taşıt araçları ve konutlarda kullanılan yakıtlar kirliliğin ana nedenleridir. Bu saydıklarımızın hepsi petrol ve kömür gibi fosil yakıtlar tüketmektedir.

Gelişmiş ülkelerdeki hava kirliliği oranları diğer ülkelerden daha fazladır. Kirliliğin önlenmesi için hava kirliliğine yol açmayan yakıtlar tercih edilmelidir. Yakıtların zararını en aza indirebilmek için filtre kullanılmalıdır.

Temiz bir çevre ve temiz hava için kitleler eğitilerek bilinçlendirilir. Hukuksal önlemler alınır. Bu konuda uyulması gereken standartlar bulunmaktadır. Türk Standartları Enstitüsü de temiz bir çevrede yaşayabilmemiz ve temiz hava soluyabilmemiz için çalışmaktadır.

kitaplık

ŞEKER PORTAKALI

José Mauro de Vasconcelos

Kitabı Brezilyalı yazar Vasconcelos, 1968 yılında kendi çocukluğundan esinlenerek kaleme almıştır. Kitabın orijinali Portekizce'dir. Etkileyici olması nedeniyle 16 dile çevirisi yapılmıştır.

José Mauro de Vasconcelos

Çocuk edebiyatının klasiklerinden birisidir. Eser yakın bir zamanda sinemaya da uyarlanmıştır.

Kitabın kahramanı Zeze, çok çocuklu, yoksul bir ailenin çocuğudur. Çevresi tarafından anlaşılamayan Zeze, bu durumu yaramazlıklar yaparak dışa vurur. Aynı zamanda hayal gücü yüksek bir çocuk olan Zeze, yeni evlerinin bahçesindeki bir şeker portakalı fidanını kendisine arkadaş edinir. Gün boyu yaptıklarını bu fidana anlatır, onunla dertleşir.

Hayal gücü o kadar geniştir ki, mahalledeki bir arabanın arkasına asılarak yarasa taklidi yapar. Arabanın sahibi onu farketğinde önce kızar, sonra onunla dost olur.

ŞEKER PORTAKALI Vasconcelos

6. BASIM

Yoksulluğun sonu gelmez dramları, Portekizlinin ölümü, annesinin sürekli çalışmak zorunda olması, portakal ağacının yol yapımı nedeniyle kesileceği haberi Zeze'yi çok üzmüştür. Hastalanıp, yatağa düşer.

Bundan sonra Zeze'yi nasıl bir yaşam beklemektedir?

Kitabı bir solukta okuyacağınızı tahmin ediyorum. Keyifli okumalar.

ZEKÂ SORULARI

$$\square + \square - \square = 11$$

$$\div \times +$$

$$\square \times \square - \square = 11$$

$$+ - +$$

$$\square - \square + \square = 11$$

$$= = =$$

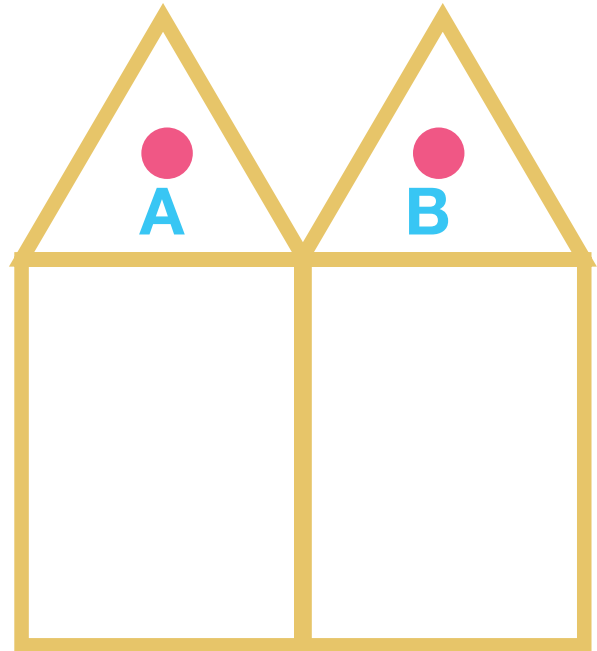
$$11 \quad 11 \quad 11$$

Yandaki kutulara 0'dan 9'a kadar olan (5 hariç) 9 rakamı birer kez kullanarak öyle bir yerleştirin ki, eşitlikler sağlansın.

Yanda verilen şekilde A noktasından başlayarak, şekildeki tüm kenarları kesen kesintisiz bir çizgi ile B noktasına ulaşabilir misiniz? Her kenardan sadece bir kez geçebilirsiniz. Çizgi asla kendisi ile kesişmeyecektir.

Aşağıdaki örüntüde sonda bulunan kutuya hangi sayı gelmelidir?

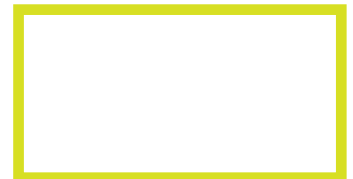
2

4

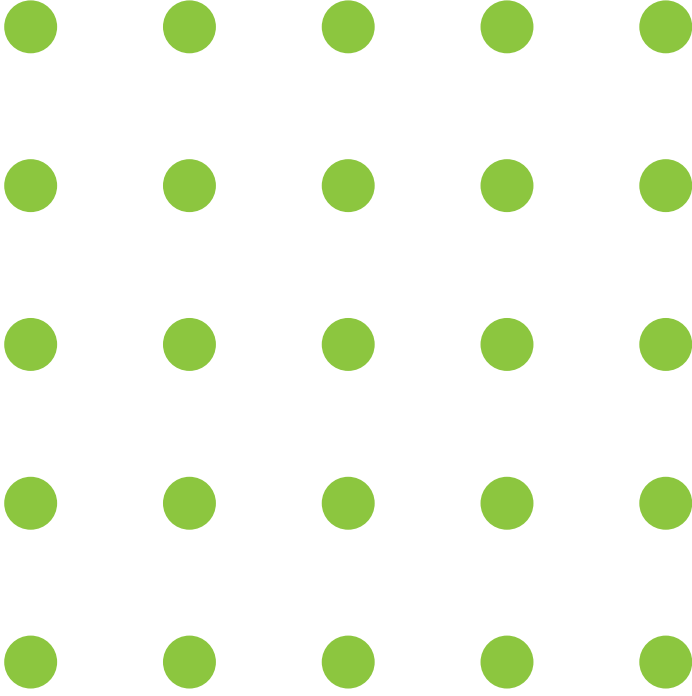
8

32

256

11

Elinizi hiç kaldırmadan,
yandaki 25 noktanın
hepsinden geçen 8 düz
çizgi çizebilir misiniz?

12

Aşağıdaki işleme göre

+

işleminin sonucu kaçtır?

$$\text{Blue Circle} + \text{Red Triangle} = ?$$

$$\text{Blue Square} + \text{Red Triangle} = 9$$

$$\text{Blue Circle} + 4 = 12$$

$$\text{Blue Square} + 5 = 8$$

13

Bir grup kuş, bir bahçeyi ziyaret ediyor. Ancak, bahçedeki ağaçlara nasıl konacakları konusunda karar veremiyorlar. Ağaçlara ikişer konsalar bir ağaç kuşsuz kalıyor. Birer konsalar, o zaman da bir kuş ağaçsız kalıyor.

Sizce bahçede kaç kuş ve kaç ağaç vardır?

batık gemiler

İnsanoğlu, denizlerde yolculuk etmeye başladığından beri gemi kazaları da meydana gelmiştir. Geçmişteki uygarlıklara ait elimizde bulunan bilgilerin birçoğu da batıklardan elde edilmiştir. Günümüzde ileri teknoloji sayesinde o koca dalgaların altındaki derinliklerde buluntular incelenebiliyor. Böylece batıkların uzun yıllar boyu saklı kalan sırları da çözülebiliyor.

Titanik, İngilizler tarafından İrlanda tersanelerinde üretilmiş bir yolcu gemisidir. 1912'de yapımı tamamlanmıştır. O yıllarda Dünyanın en büyük buharlı yolcu gemisi unvanını almıştır.

TİTANİK

15 Nisan 1912 gecesi ilk seferini yaparken, Atlas Okyanusu'nda bir buz dağına çarpmıştır. Kısa süre içinde gemi su almaya başlamış ve batmıştır. 1514 kişinin ölümüne yol açan bu olay denizcilik tarihinin en büyük kazası olarak tarihe geçmiştir.

ABD donanmasından Robert Ballard 1985'te geminin enkazına ulaştı. Titanik'le ilgili bilinmeyenlere böylece ulaşılmış oldu.

Açık denizlerde gemiler birçok tehlikelerle karşılaşır. Fırtınalar, sis, sualtı kayalıkları ve buz dağları gibi. Titanik'ten 705 kişi yardıma gelen Carpathia gemisi tarafından kurtarılmıştır.

15 Nisan 1912 Pazar akşamı hafif sisli ve ayışığının olmadığı karanlık bir geceydi. Buzdağını fark eden kaptan, sancak

tarafına sert bir dönüş yaparken, alt taraftan bir başka buzdağına çarpar. Geminin gövdesi hasar görür ve 2 saat 40 dakika gibi bir sürede Titanik tamamen sulara gömülür.

Geminin orkestrası son dakikaya kadar çalmaya devam eder.

Titanik 269 metre uzunluğunda, 28,2 metre genişliğinde ve 52,310 ton ağırlığında bir gemidir. Son yolculuğunda Kaptan John Smith tarafından yönetiliyordu. Bu kazada can kaybının çok olması, gemide yeterli filika bulunmamasına bağlanmaktadır. Kaptan Smith'in yaşamını nasıl kaybettiği ise açıklığa kavuşmamıştır.

Titanik'in batması tüm Dünyada şok etkisi yapmıştır. Geminin enkazından çıkartılan eşyalar bir müzede sergilenmektedir.

SAKSAĞAN

Kargagiller ailesinden olan Saksağanlar uzun kuyruklu kuşlardır. Latince isimleri Pica'dır.

Amerika, Avrupa ve Asya'da geniş bir coğrafyada yaşarlar. Yaklaşık 46 santimetre boyundadırlar. Renkleri siyah ve beyazdır. Ancak, ışıktaki mavi, yeşil ve mor yansımalar göze çarpar. Meyve bahçeleri, parklar ve seyrek ağaçlı arazilerde yaşarlar.

Saksağanlar yuvalarını özenle yaparlar. Ağaç dallarını ve kökleri üst üste koyarak yuvalarını oluştururlar. Yavrular doğduktan 16 gün sonra uçuş denemelerine başlarlar.

Tohumları, meyveleri, böcekleri yiyerek beslenirler. Meyvelere zarar verebilirler ama böcekler ile tarla farelerini de avlayarak çevreyi zararlılardan temizlerler.

Saksağanlar yiyeceklerini gagalarına alarak uygun bir yere kadar götürebilirler. Bu nedenle birçok kültürde "hırsız" olarak da isimlendirilir.

Gagalarıyla ağaç kabukları arasındaki böcek ve kurtları yiyerek temizlerler.

NEZLE

Nezle; soğuk algınlığı olarak da bilinir. Üst solunum yollarında başlayan ve en çok burnu etkileyen bulaşıcı bir hastalıktır.

Öksürük, hafif ateş, burun akıntısı, burun tıkanıklığı, baş ağrısı, halsizlik ve iştahsızlık yapar. Çocukların üçte birinde öksürük 10 gün, onda birinde 20 günden fazla sürebilir. Ateş nezleye yakalanan çocuklarda, erişkinlerden fazla yükselir.

İki yüz civarında virüs nezleye neden olabilir. Hastalık bazılarında otit (kulak iltihabı), sinüzit ve bronşite de çevirebilir.

Virüsün neden olduğu nezle, belirtilerin görüldüğü ilk üç günde bulaşıcıdır, sonra bulaşıcılığı azalır.

Nezleden korunmak için neler yapabiliriz?

Sık sık elleri yıkamak, maske takmak ve C vitamininden zengin bol gıda tüketmek yararlı olur.

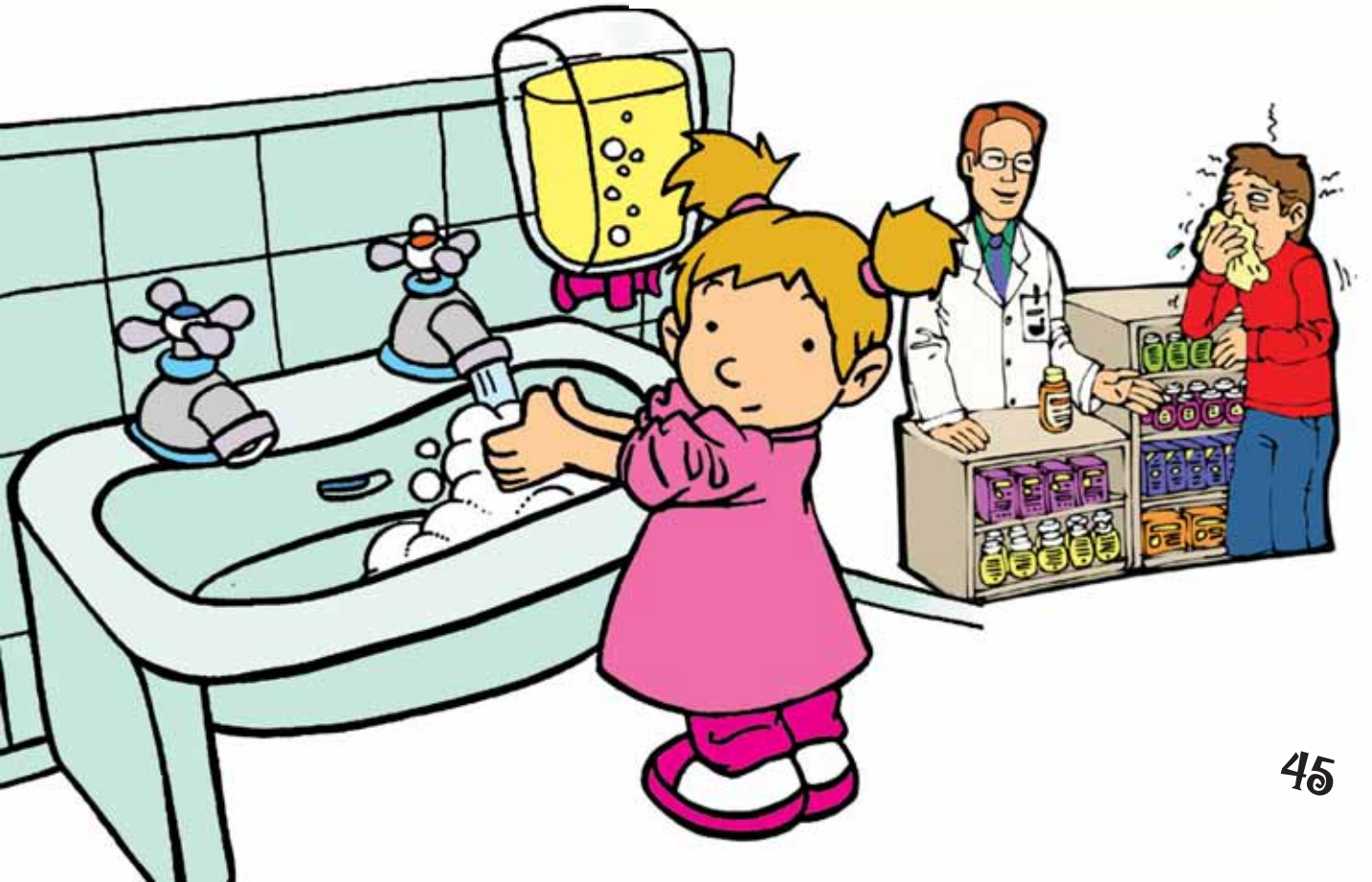
Tedavi genellikle bulgulara göre yapılır. Söz gelimi ateş için ateş düşürücü, öksürük için mukolotik ilaç kullanılır.

Virütik enfeksiyonda antibiyotikler etkili değildir. Tam tersine vücut direncini düşürebilir ve mikroplara karşı bağışıklığa neden olabilirler.

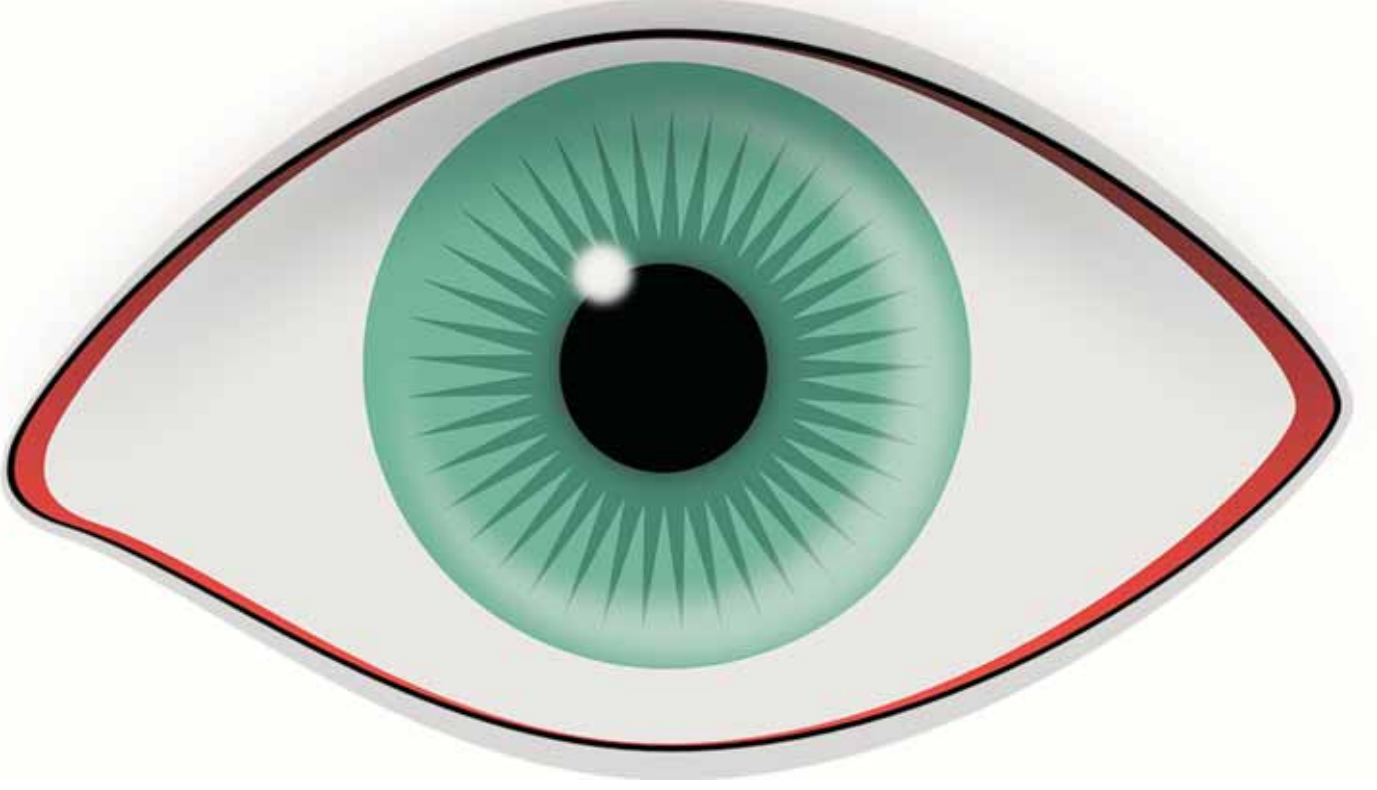
Nezleye neden olan pek çok virüs olduğundan dolayı aşının etkisi ile ilgili sonuçlar yeterli değildir.

Nezlenin en etkili tedavisi, bitki kaynaklı bol içecek tüketmek ve dinlenmektir.

Hazırlayan: Dr. Ali Özbek

GÖZLER

Sevgili çocuklar, vücudumuzu tanımaya devam ediyoruz. Bu sayıda yaşamımızın sürdürülmesinde çok önemli görevi olan gözlerimizi anlatacağız.

Göz, görme olayında ışığı geçirmeyi ve kırmaı sağlayan üç tabakanın birleşmesiyle oluşmuştur. En

dıştaki tabakaya “gözakı” denir. Gözakı tümsek bir yapıdadır. İkinci tabaka

damarlardan oluşur.

Buna damar tabaka

denir. Bu bölüme

kirpiksi yapı da

eşlik eder. Kirpiksi

bölgenin uzantısı olarak

orta bölümde

gözbebeği bir diyafram

oluşturur. Gözbebeklerinin rengi insandan

insana değişiklik gösterir. Siyah, kahverengi,

mavi, yeşil, ela olabilirler.

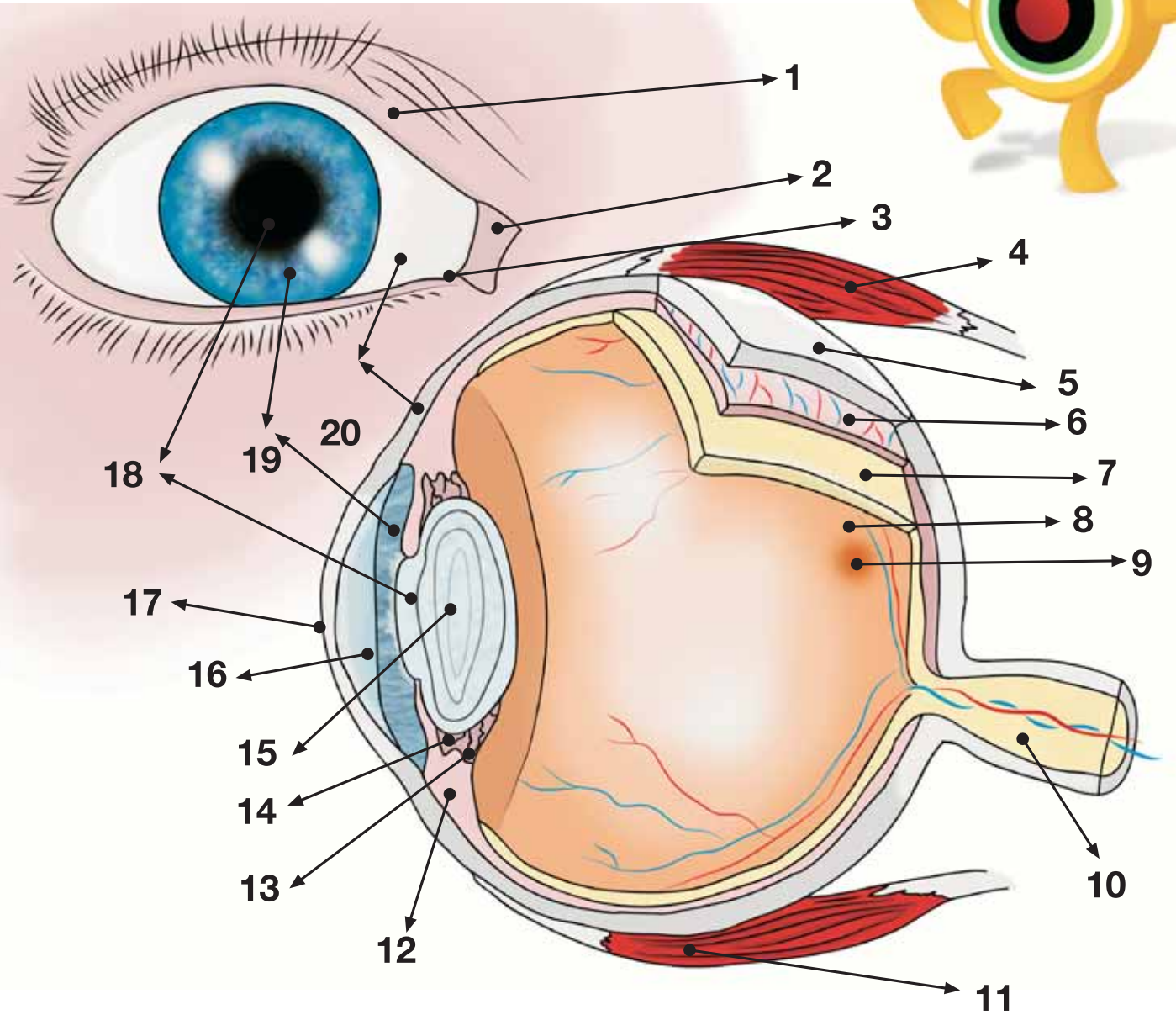
Gözün üçüncü tabakası, ince bir tabaka olan ağ tabakadır. Bu duyarlı bir tabakadır

1- Göz kapağı	11- Kas tendonu
2- Gözyaşı etçığı	12- Siliyal yapı ve kas
3- Gözyaşı kanalı	13- Tutucu bağ
4- Kas tendonu	14- Arka oda
5- Gözakı	15- Mercek
6- Koroid (Ana kan damarları)	16- Ön oda
7- Retina	17- Kornea
8- Sarı benek	18- Gözbebeği
9- Retina merkez çukuru	19- İris
10- Optik sinir hücreleri ve
retinal kan damarları	20- Gözakı

Gözlerimizi Tanıyalım

ve görme siniri burada bulunur.

Damar tabakaya gelen ışın kırılır ve ağ tabakanın sinirlerini etkiler.

Gözlerimiz dış etkilerden ve

darbelerden kolayca etkilenebilecek bir organımızdır. Göz kapağı bu nedenle gözü yabancı maddelerden korur. Gözyaşı da gözün içinde bezelerden salgılanır. Mekanik olarak yıkama yapar. Bu bir tür biyolojik temizliktir.

Bu kadar önemli bir organımız olan gözlerimizde bazen düzeltilebilir kusurlar ortaya çıkabilir.

E

F

P

T

O

Z

L

P

E

T

Çevremizde gözlük ya da lens kullanan arkadaşlarımız, büyüklerimiz olmuştur.

Göz kusurları, odaklaşmanın retina üzerinde olmadığı, arkada ya da önde olduğu durumlarda ortaya çıkar. Miyopi, hipermetropi, astigmatizma üç göz kusurudur. Bunların tespiti göz hekimi tarafından yapılır. Tedavi için uygun gözlükler yine hekim tarafından yazılır. Bazı kişiler gözlük yerine kontak lens kullanmayı da tercih edebilir.

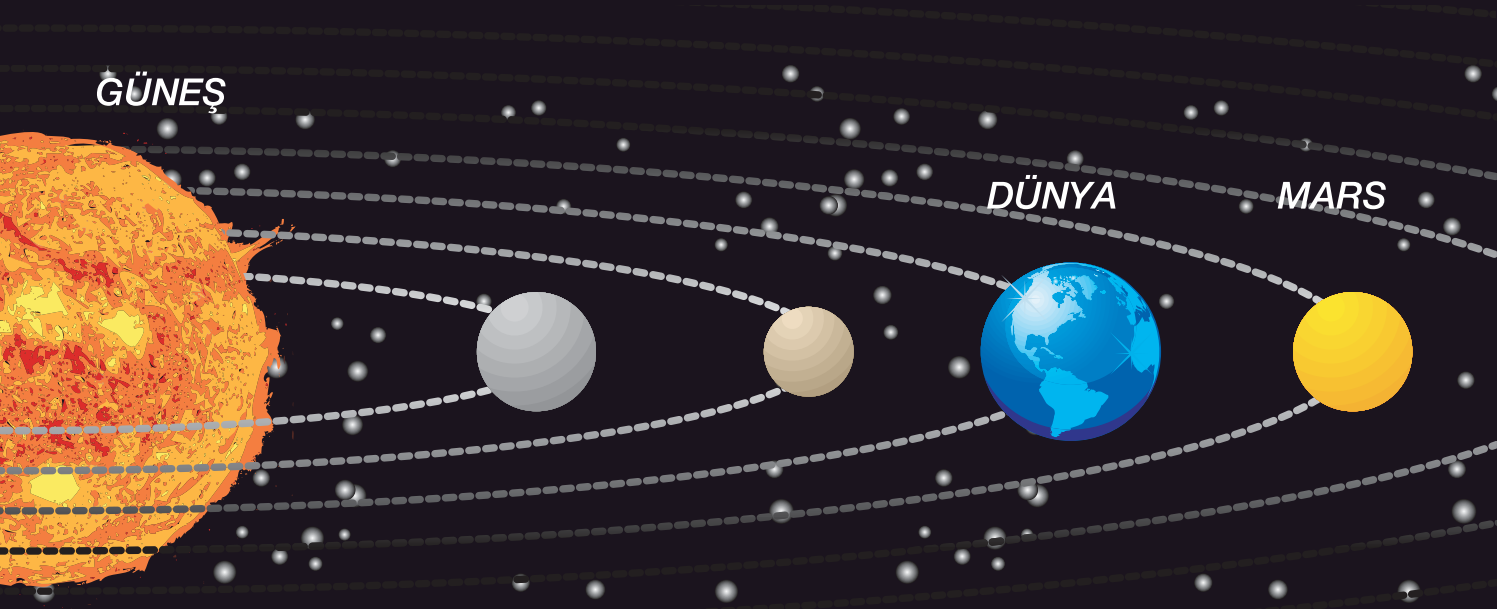
Göz kusurlarının dışında göz hastalıkları da vardır. Şaşılık, katarakt, göz yaralanmaları gibi.

Bir kişinin sürücü belgesi alabilmesi için göz muayenesinden geçmesi gerekir. İleri derecede göz kusuru ve renk körlüğü olanların taşıt kullanması kısıtlanmıştır.

Sevgili çocuklar, bizi bu kadar etkileyen gözlerimizi iyi korumak ve varsa alınacak önlemleri bilmek için mutlaka bir göz hekiminin muayenesinden geçilmeli. Televizyon, bilgisayar gibi teknolojik araçları kullanırken, seyrederken belli bir ışık mesafesi korunmalı.

MARS

Sevgili çocuklar, Güneş Sistemi içerisindeki gezegenleri Güneş'e yakınlıklarına göre incelemeye devam edeceğiz. Bu sayıda dördüncü. sıradaki gezegen Mars var.

Merih, Kızıl Gezegen gibi isimleri de olan Mars'ın ince bir atmosferi vardır. Mars'ta

aydaki gibi meteor kraterleri ve Dünya'daki gibi volkan ve çöller bulunmaktadır. Bu nedenle Dünya'ya en çok benzeyen gezegendir. Mars'ta Güneş Sistemi içerisinde bilinen en yüksek dağ olan Olimpos Dağı bulunmaktadır.

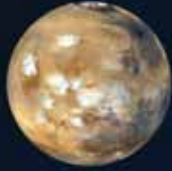
Mars, Dünya haricinde, yaşam belirtileri olasılığı olan gezegendir. Bilim insanları bunu Mars'ta bulunan sıvılara ve su bulunma olasılığına göre söylemişlerdir.

Mars'ın iki uydusu vardır. Gezegenin yarıçapı ise Dünyanınkinin yaklaşık yarısı kadardır. Yerçekimi bakımından Mars, Dünya ve Ay arasında yer alır.

Dünya

Mars

Mars'ın ince atmosferi

2008 yılında Mars'ta bir çığ meydana gelir. Kameralarla tespit edilen bu olayda 700 metre yükseklikte bir uçurumun tepesinden kopan buz blokları toz bulutuna dönüşerek düşmüşlerdir.

Gezegenin kuzey yarımküresi lav akıntılarıyla düzleşmiş ovalardan, güney yarımküresi ise eski çarpışmaların meydana getirdiği çukurlar, kraterlerle oyulmuş dağlık araziden oluşmuştur.

Mars'ta hava nasıl mı? Kışın kutup bölgelerinde karanlık ve dondurucu soğuklar, yaz mevsiminde ise buzlar, esen müthiş hızlı rüzgarlarla koparak uçmaya başlarlar. Bu değişimler sırasında toz ve su buharları oluşur. Böylece Mars, Güneş Sistemi içerisinde en büyük toz fırtınalarına sahne olur.

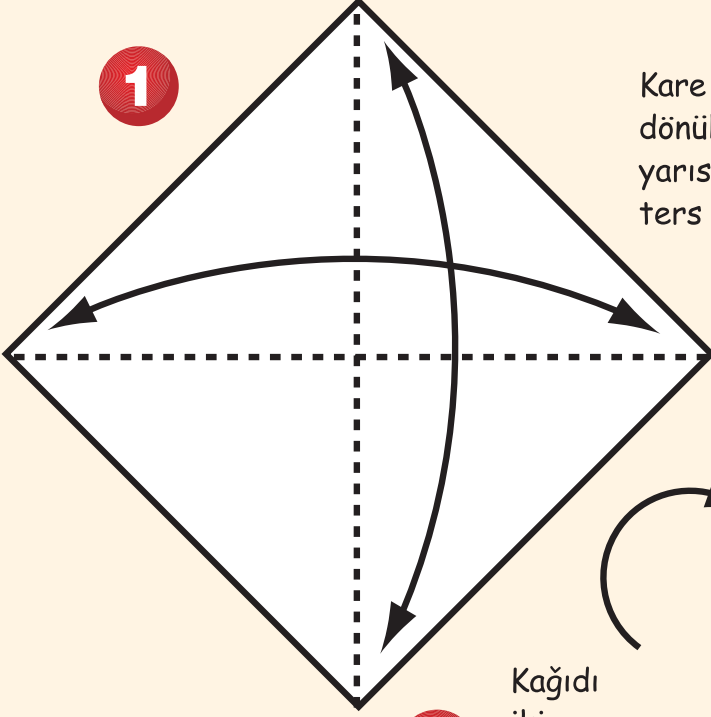
Mars'ta 1 Dünya günü 24 saat 39 dakikadır. 1 Dünya yılı ise 320 gün 18 saattir.

Mars üzerine o kadar çok efsane üretilmiştir ki, çeşitli filmlere, dizilere, romanlara Marslılar konu olmuştur. Bu efsanelerden en ünlüsü Dünyalar Savaşı'dır.

Yeni gezegenleri araştırmaya devam etmek üzere...

KAĞITTAN EV KATLAYALIM

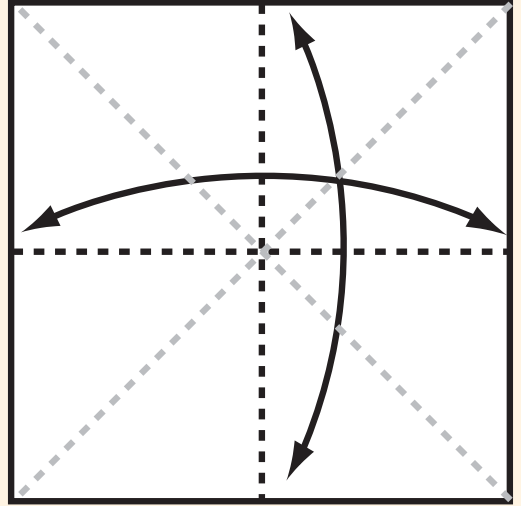
1

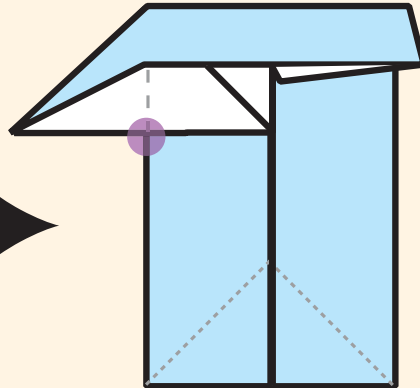
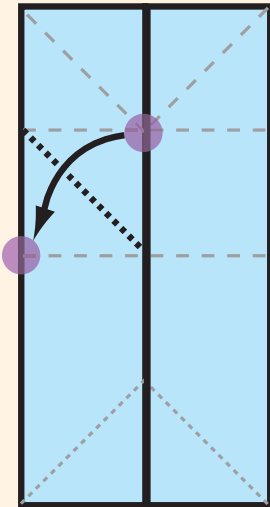
Kare şeklinde bir kağıdı, beyaz yüzü size dönük şekilde tutarak başlayın. Kağıdı yarısından katlayın. Daha sonra, kağıdı ters yöne yarısından katlayın.

2

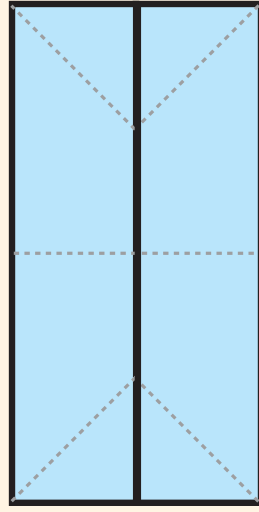
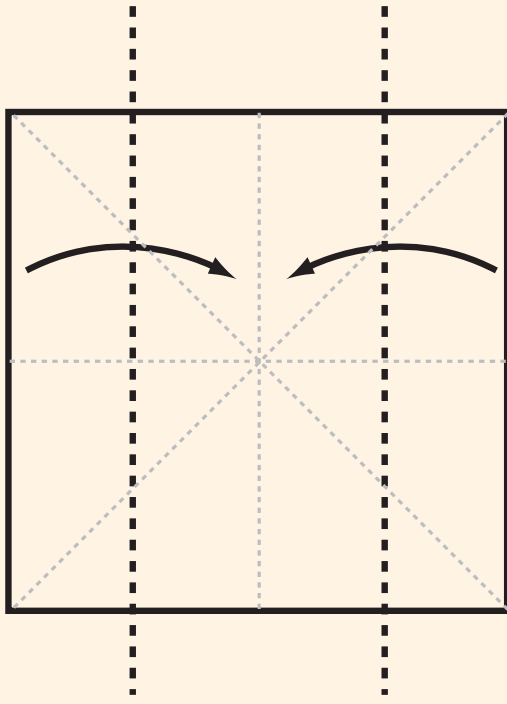
Kağıdı ikiye katlayın ve iyice bastırın. Kağıdı açıp ters yönde katlayın.

3

Şimdi dış kenarları merkez çizgisine kadar katlayın. İyice bastırın.

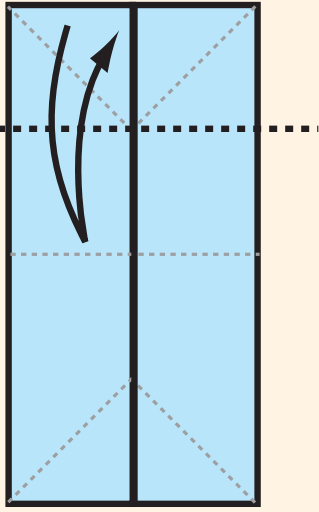
4

Üst kenarı,
merkez
çizgisine
kadar
katlayın ve
tekrar açın.

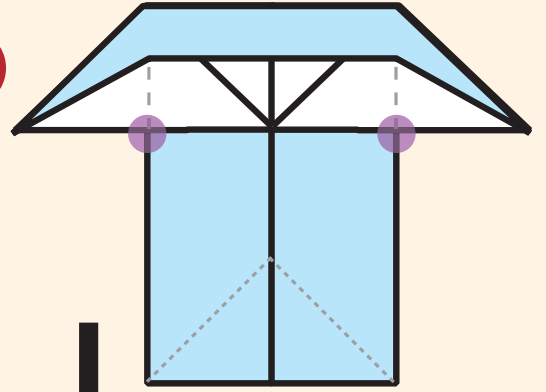
Diğer tarafta tekrarlayın ve
düzleştirin.

5

İç kanatı
gösterilen iz
boyunca dış
kenara doğru
katlayın.
Düzleştirin.

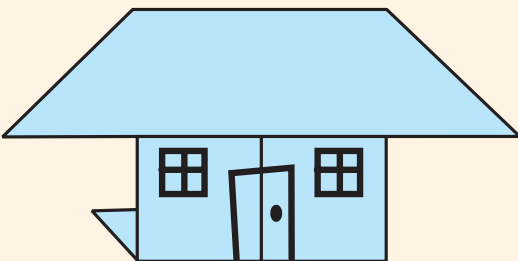
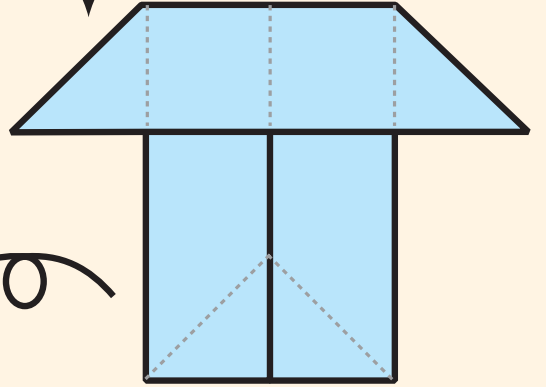
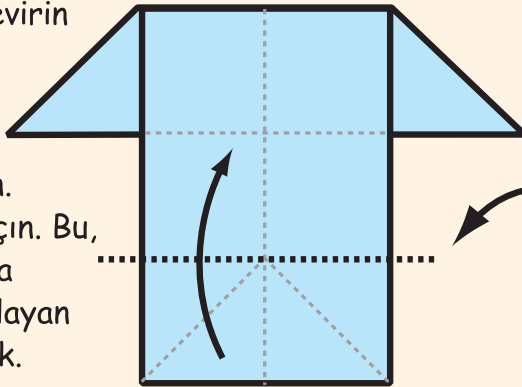

6

7

Modeli ters çevirin
ve alt kenarı
çatının bitiş
çizgisine
kadar katlayın.
Kısmen geri açın. Bu,
evinizin ayakta
durmasını sağlayan
dayanak olacak.

Küçük Ev bitti. Eğer
küçük bir kapı ve küçük
pencereler çizerseniz,
eviniz gerçekten çok
şirin olur!

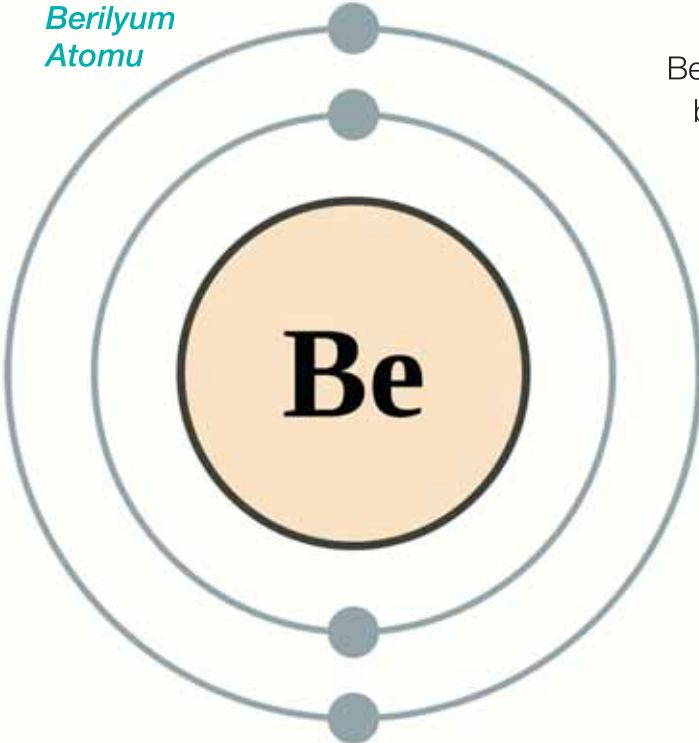
BERİLYUM (Be)

Sevgili çocuklar, bu sayıda 4 numaralı element olan Berilyum'u tanıyacağız.

Doğada çok nadir olarak bulunan Berilyum, Beril elementinden elde edilmektedir. Erime noktası yüksek, Alüminyumdan daha hafif ama daha sert olan Beril metalurji de kullanılır. O kadar az bulunur ki, bu yüzden Alüminyumdan 200 kat daha pahalıya mal olur. Toprak alkali grubunun elementidir.

Berilyum
Atomu

Beril genellikle renksizdir ya da gümüş-beyaz rengindedir. Kuru toz ya da buhar halinde çözünür. En çok kullanım şekli Berilyum, oksitin, bakırla eritilmesi ve indirgeyici olarak kullanılmasıdır. Pahalı bir element olması nedeniyle yapay olarak üretilen Berilyum-8 çok kullanılan biçimidir.

Berilyuma nerelerde ihtiyaç duyarız? Hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelen bilgisayar parçalarında, röntgen lambalarında bu metal kullanılır.

Beril yatakları nerelerde bulunur? Çoğu Arjantin, Brezilya, Hindistan, ABD ve Afrika'dadır. Beril doğrudan kullanılmaz. Başka maddelere katılır. Bakır'a yüzde 3 oranında katıldığında kopma direncini 6 kat artırır. Bu yüzden mermi ve uzay araçları ile roket ve uçakların dayanıklılığını artırıcı yapı malzemesi olarak kullanılır.

Berilyum kim tarafından bulunmuştur? Fransız kimyacı Louis Nicolas Vauquelin tarafından 1789'da oksit halde bulunmuştur. 1828 yılında birbirinden habersiz iki bilim insanı Berilyum'u metal halinde elde etmeyi başardılar.

Arkadaşlar, uzayda neler olup bittiği hep merak edilmiştir. Gözlemlenemeyecek kadar uzaklarda neler olduğunu bilmiyoruz. Gözlemlenebilen gezegenlerin konumları ve gök olayları takip edilebiliyor. Ulusal Gözlemevi tarafından oluşturulan takvime göre önümüzdeki aylarda meydana gelecek olan gök olayları, Ay'ın ve gezegenlerin konumlarını sizlerle paylaşmak istedik. Merak eden arkadaşlar, bu takvime göre gözlem yapabilirler.

Ekim 2015

Gezegenler

Merkür: Bu ay sabah gökyüzüne geçen gezegen yavaş yavaş Güneş'ten

uzaklaşıyor. İlk haftadan sonra sabahları Güneş doğmadan önce doğu ufkunda gözlem için uygun konuma gelecek ve bir saate varan sürelerle gözlenebilecek.

Venüs: Ay boyunca sabah gökyüzünde bulunan gezegen geceyarısından üç saat sonra doğudan yükseliyor. 9 Ekim'de Regulus'la yakın görünecek.

Mars: Ay boyunca sabaha karşı doğuda iki saate varan sürelerle gözlenebilecek olan gezegen çok parlak olmasa da gökyüzünde kolayca bulunabilir. 18 Ekim'de sabaha karşı Jüpiter'le birbirine değecek kadar yakın görünecekler.

Jüpiter: Gezegen gündoğumundan önce doğu ufkunda üç saat süreyle gökyüzünde. Gezegen 26 Ekim'de Venüs'le çok yakın konumda olacak.

Satürn: Günbatımında batı ufku üzerinde yer alan gezegen ayın ilk günleri üç saat kadar gökyüzünde. Satürn, 16 Ekim akşamı Ay'la yakın konumda olacak.

Gök Olayları

2 Ekim Ay ve Aldebaran birbirlerine yakın görünümde

10 Ekim Ay, Jüpiter, Mars ve Venüs gündoğumundan önce doğuda birbirlerine yakın görünümde

11 Ekim Ay Dünya'ya en uzak konumunda (406.389 km)

16 Ekim Merkür en büyük batı uzanımında (18°)

18 Ekim Mars ve Jüpiter gündoğumunda doğuda birbirine çok yakın konumda

26 Ekim Venüs en büyük batı uzanımında (46°)

26 Ekim Venüs, Jüpiter ve Mars gündoğumundan önce doğuda birbirlerine çok yakın görünümde

26 Ekim Ay Dünya'ya en yakın konumunda (358.463 km)

28 Ekim Merkür ve Spika gündoğumunda doğuda birbirlerine yakın görünümde

29 Ekim Jüpiter, Venüs ve Mars gündoğumundan önce doğuda birbirlerine çok yakın görünümde

Ay'ın Konumu

Sondördün 4 Ekim

Yeniay 13 Ekim

İlkdördün 20 Ekim

Dolunay 27 Ekim

Ay'ın Konumu

Sondördün 3 Kasım

Yeniay 11 Kasım

İlkdördün 19 Kasım

Dolunay 25 Kasım

Kasım 2015

Gezegener

Merkür: Ay boyunca

Güneş'e yakın konumda olacağından gözlenmesi mümkün olmayacak. Ayın sonunda akşam gökyüzüne geçse de Güneş'ten yeterince uzak bir konuma gelemeyecek ve gözlenemeyecek.

Venüs: Ayın ilk günü sabaha karşı doğuda Mars'la çok yakın görünecek olan Venüs yine ayın en parlak gezegeni. Üç saate varan sürelerle günden önce doğuda gözlenebilecek gezegen ayın 7'sinde Ay ve Mars'la çok yakın görünecek. Ayın sonuna doğru Başak Takımyıldızı'nın en parlak üyesi Spika'yla yakın görünecek.

Mars: Gözlem süresi giderek artan gezegen geceyarısından yaklaşık iki buçuk saat sonra doğudan yükseliyor ve günden önce doğuda gözlenebilecek gezegen ayın ilk haftası Venüs'ün çok yakınında görünecek olan Mars'ı ayın sonlarına doğru Güneş doğana kadar dört saate varan sürelerle gözlemek mümkün olacak.

Jüpiter: Ayın başında geceyarısından iki saat sonra doğacak olan gezegen Mars ve Venüs'le yakın görünecek. 6 Kasım gecesi Ay'la yakın konumda olacak.

Satürn: Giderek Güneş'e yaklaşan gezegen ancak ayın ilk haftası görülebilecek. Bu sırada Satürn günbatımının ardından çok kısa sürelerle batı ufkunda görülebilir. Gezegen ay sonunda sabah gökyüzüne geçecek.

Gök Olayları

3 Kasım Mars ve Venüs günden önce doğuda birbirlerine çok yakın konumda

7 Kasım Ay, Jüpiter, Mars ve Venüs sabaha karşı doğuda birbirlerine çok yakın görünümde

7 Kasım Ay, Dünya'ya en uzak konumunda (405.722)

23 Kasım Ay, Dünya'ya en yakın konumunda (362.818 km)

Ay'ın Konumu

Sondördün 3 Aralık

Yeniay 11 Aralık

İlkdördün 18 Aralık

Dolunay 25 Aralık

Aralık 2015

Gezegenler

Merkür: Akşam

gökyüzüne geçmiş olan gezegen ancak ayın ikinci yarısından sonra gözlenebilecek kadar yükselecek. Gezegeni görmek için günbatımından hemen sonra batı ufku üzerine bakmak gerekiyor. Yine de ufuktan yüksekliği fazla olmayacağı için gözlenmesi için iyi gözlem koşulları şart.

Venüs: Gezegen 7 Aralık'ta Ay ve Başak Takımyıldızı'nın en parlak üyesi Spika ile yakın görünecek. Ayın sonuna doğru gözlenebileceği süre iki buçuk saate kadar azalacak.

Mars: Geceyarısından iki saat sonra doğacak olan gezegen gündoğumuna kadar gökyüzünde. 6 Aralık gecesi Ay'la, ayın son haftasıdaysa Spika'yla yakın konumda olacak.

Jüpiter: Gezegen artık geceyarısı civarında doğmaya başlayarak gecenin ikinci yarısında gökyüzünde olacak. 4 Aralık gecesi Ay'la yakın konumda olacak olan Jüpiter aynı zamanda Dünya'ya da yakın bir konumda olacağından teleskoplu gözlemciler için de cazip bir gökcismi olacak.

Satürn: Ayın ikinci yarısından itibaren görülebilecek kadar yükselecek olan Satürn gündoğumundan önce doğu ufku gözlenebilir. Ay sonunda Venüs ile yakınlaşmaya başlayacak ve gözlem süresi bir buçuk saate kadar çıkacak.

Gök Olayları

3 Aralık Ay, Jüpiter, Mars ve Venüs gündoğumundan önce doğu ufku sıralanmış durumda

4 Aralık Ay ve Jüpiter geceyarısından sonra birbirlerine çok yakın konumda

5 Aralık Ay Dünya'ya en uzak konumunda (404.801 km)

6 Aralık Ay ve Mars geceyarısından sonra birbirlerine çok yakın konumda

7 Aralık Ay ve Venüs sabaha karşı doğuda birbirlerine yakın konumda

21 Aralık Ay Dünya'ya en yakın konumunda (368.423 km)

21 Aralık Mars ve Spika sabaha karşı doğuda birbirlerine yakın konumda

22 Aralık Kış Gündönümü (en kısa gündüz, en uzun gece)

23 Aralık Ay ve Aldebaran birbirlerine çok yakın konumda

29 Aralık Merkür en büyük doğu uzanımında (20°)

31 Aralık Ay ve Jüpiter geceyarısından itibaren birbirlerine yakın konumda

Arkadaşlar, listede yer alan illeri aşağıdaki kutucuklarda bulabilir misiniz?

Bulacağınız iller, soldan sağa, sağdan sola, yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya ya da çapraz olarak yazılmış olabilir.

KASTAMONU

DIYARBAKIR

AKSARAY

ARDAHAN

ÇANAKKALE

ERZURUM

HAKKARİ

ESKİŞEHİR

GAZİANTEP

ANTALYA

ZONGULDAK

TRABZON

G	A	C	P	Z	M	T	S	C	Z	G	E	T	D	U	U	N	A	R	P	O	C	Z	L
N	A	L	P	A	K	F	M	N	L	B	I	Ğ	I	U	N	O	M	A	T	S	A	K	H
E	E	Z	K	K	K	D	Ü	Z	C	E	R	U	C	A	J	Z	N	G	J	T	D	N	
B	Y	O	İ	S	Z	R	U	A	İ	R	A	L	U	R	H	B	K	E	L	E	M	E	D
U	A	E	İ	A	R	U	R	C	A	K	A	Y	İ	R	A	K	K	A	H	R	Z	G	Y
C	Z	P	O	R	N	U	K	A	Ğ	A	C	İ	U	İ	D	İ	K	Ü	A	Ç	V	R	P
Z	Y	E	H	A	U	T	Ç	S	B	H	R	İ	B	K	R	T	D	B	U	A	O	U	N
M	İ	R	J	Y	E	Ğ	E	A	T	K	Z	N	P	C	A	R	İ	A	İ	N	L	T	B
F	E	T	H	İ	Y	E	L	P	M	N	İ	A	H	P	U	A	Y	G	İ	F	L	O	E
S	A	Ç	İ	Y	P	Z	T	A	A	A	O	L	B	A	N	T	A	L	Y	A	O	T	U
J	N	A	V	E	R	Z	U	R	U	M	A	F	İ	E	A	X	R	A	B	X	N	A	Z
P	K	T	M	K	S	M	E	Ş	S	İ	İ	V	L	S	R	Ö	B	K	H	N	L	R	U
P	Ö	R	Z	U	M	H	İ	N	T	Y	A	A	İ	B	İ	T	A	İ	S	İ	K	V	H
Y	K	A	Z	A	Y	Z	O	Z	K	B	K	Y	İ	Y	A	D	K	İ	J	M	H	A	İ
N	Ü	B	İ	L	Ç	P	D	O	İ	K	İ	Ş	B	İ	N	G	İ	L	P	E	Z	L	T
E	E	Z	O	N	G	U	L	D	A	K	L	G	Ö	Z	L	Ü	R	İ	T	K	İ	E	B
H	E	O	D	N	J	K	İ	N	A	V	A	K	İ	L	L	B	S	F	V	İ	F	Z	D
R	V	N	E	Y	B	B	A	Z	B	E	K	C	E	S	K	İ	Ş	E	H	İ	R	Ü	T
A	T	E	C	A	Y	Ç	İ	M	İ	İ	S	Y	F	U	P	V	D	O	G	N	E	G	İ
G	C	M	K	İ	U	J	M	B	G	K	M	S	P	M	C	V	H	İ	X	E	V	B	İ

Medeni Kanun'un Kabulü (4 Ekim)

Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim)

İstanbul'un Kurtuluşu (6 Ekim)

Ankara'nın Başkent Oluşu (13 Ekim)

Dünya Gıda Günü (16 Ekim)

Cumhuriyet Bayramı (29 Ekim)

29 Ekim 1923, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yurdumuzda Cumhuriyet yönetiminin ilan edildiği gündür. Yurdumuzun kurtarıcısı, devletimizin kurucusu Ulu Önder Atatürk'ün de dediği gibi "Türk ulusunun yaradılışına ve yaşantısına en uygun olan yönetim, Cumhuriyet yönetimidir". Her yıl, Cumhuriyet yönetiminin ilanını Cumhuriyet Bayramı olarak coşkulu törenlerle kutlarız. Tüm bu etkinliklerin amacı, 29 Ekim 1923'te Genç Türk Devleti'ne verilen "Cumhuriyet" adının özelliklerini bilip anlama ve önemini kavramaktır.

Kızılay Haftası (29 Ekim-4 Kasım)

Atatürk Haftası (10-16 Kasım)

Dünya Kalite Günü (Kasım Ayının İkinci Perşembe Günü)

Kasım ayının ikinci Perşembe günü, "Dünya Kalite Günü" olarak kutlanmaktadır. Yediğimiz yiyecekten soluduğumuz havaya, giydiğimiz giyecekten kullandığımız eşyaya kadar her şeyde aradığımız kalite, bir yaşam tarzı ve hayat felsefesi olarak benimsenmelidir.

Yurdumuzda da kutlanan bu gün, kaliteyi yaygınlaştırmak, toplumda kalite bilincini yerleştirmek amacına yönelik etkinliklerle kutlanmaktadır.

Çocuk Hakları Günü

(20 Kasım)

Taraf ülkeler bu sözleşmeyi imzalarken çocuğun kişiliğinin sağlıklı gelişebilmesi için mutluluk, sevgi ve anlayışın hakim olduğu bir aile ortamında yetişmesinin gerekliliğini kabul etmişlerdir. Ayrıca çocuğun toplumda bireysel bir yaşantı sürdürebilmesi için barış, değerbilirlik, hoşgörü, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ruhuyla yetiştirilmesinin gerekliliğini savunmuşlardır.

Öğretmenler Günü (24 Kasım)

İnsanlar için en büyük düşman cehalettir. Cehaleti de ancak eğitim ve öğretimle yenebiliriz. Eğitim insana değer katar. Eğitim ve öğretim de en iyi şekilde okullarımızda verilmelidir. Düşünmeyi, yazmayı, okumayı, iyiyi, kötüyü bizlere öğreten öğretmenlerimizdir. Böylesine zor bir görevi üstlenen öğretmenlerimize duyduğumuz sevgi ve saygı sonsuzdur. Değerli öğretmenlerimizin toplum içinde layık oldukları yeri ve önemi tekrar vurgulamak amacıyla 1981'den itibaren 24 Kasım günü "Öğretmenler Günü", 24-30 Kasım arası da Öğretmenler Haftası olarak kutlanmaktadır.

Dünya Engelliler Günü (3 Aralık)

3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde, toplumun engelliler konusunda dikkatini çekebilmek ve daha duyarlı olmamızı sağlamak amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Dünya Sağlık Örgütü araştırmalarına göre dünyada 500 milyon engelli yaşıyor. Türkiye'de ise bu sayı yaklaşık olarak 8 buçuk milyon...

Engelli bireylere sunulan eğitime "özel eğitim" denilmektedir.

Bir an için toplumdaki rollerimizi düşünelim. Bir anne ya da baba olarak, bir öğretmen ya da öğrenci olarak, bir kardeş ya da toplumdaki herhangi bir birey olarak...

Çevrenizde işitemeyen, gözleri görmeyen, daha güç öğrenen, konuşurken kekeleyen ya da bazı sesleri farklı çıkaran, yürüyemeyen ya da tekerlekli sandalye kullanan, insanlarla iletişim kuramayan, davranış sorunları olan, okuma yazmayı akranlarına oranla daha erken ya da geç öğrenen, özel ilgi ve yetenekleri bulunan birçok kişiyle karşılaştınız.

Toplum içerisinde olduğumuz sürece, özel gereksinimli bireylerle karşılaşmaya ve birlikte yaşamaya devam edeceğiz.

Bu kişilerin sorunlarının ya da haklarının görmezden gelinerek sadece bir gün için gazete, televizyon ve kamuoyunda gündeme getirilmesi pek doğru bir yaklaşım gibi görünmemektedir. Engelli olarak tanımladığımız özel gereksinimleri olan bireylerin uygun eğitim almaları, ama her şeyden önce mutlu, kendine güvenen ve topluma uyum sağlayan kişiler olabilmeleri için gerekli önlemler alınmalı ve bu konuda toplumun duyarlılığı artırılmalıdır.

Bu arkadaşlarımızı daha yakından tanıyalım ve onların duygularını anlamaya çalışalım.

Atatürk'ün Ankara'ya Gelişi (27 Aralık)

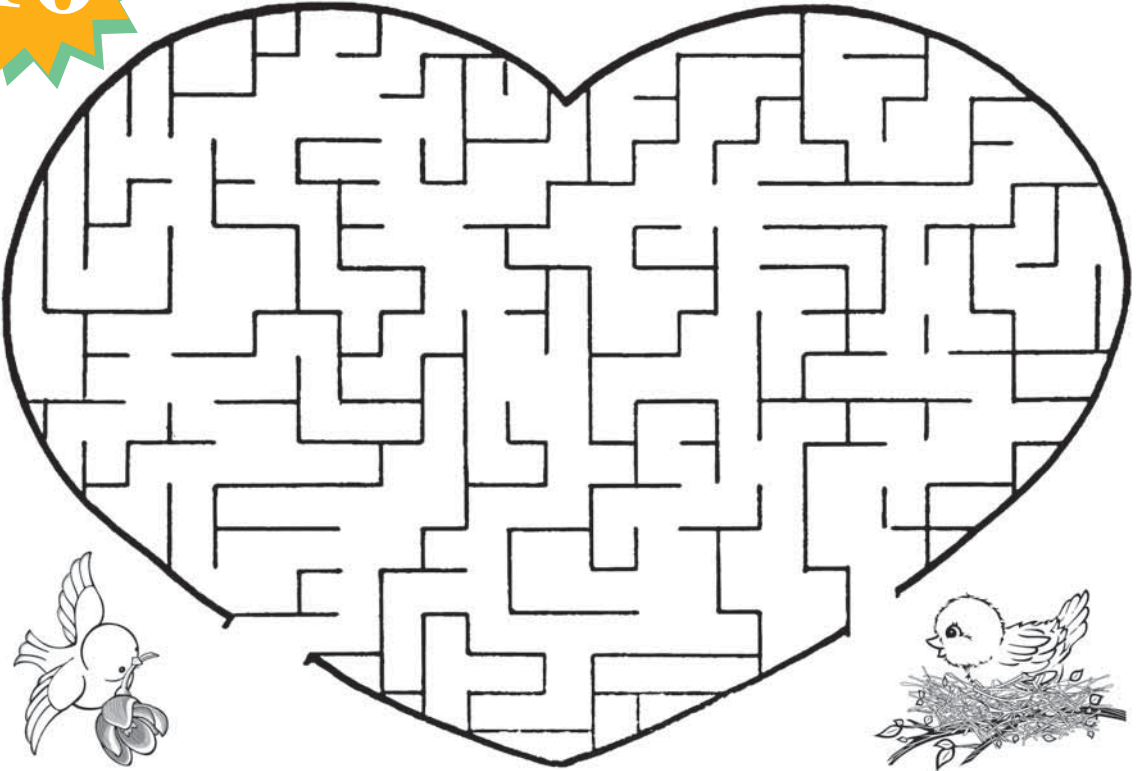
TANIKTİ
VARDIA
SAGARAYLATA
ROYTUĞ
FETİHAL
YUMRİLBE
NAĞSAKSA
GRAFNİT

15

Karışık halde yazılmış kelimelerin
doğrusunu yanlarına yazabilir misiniz?

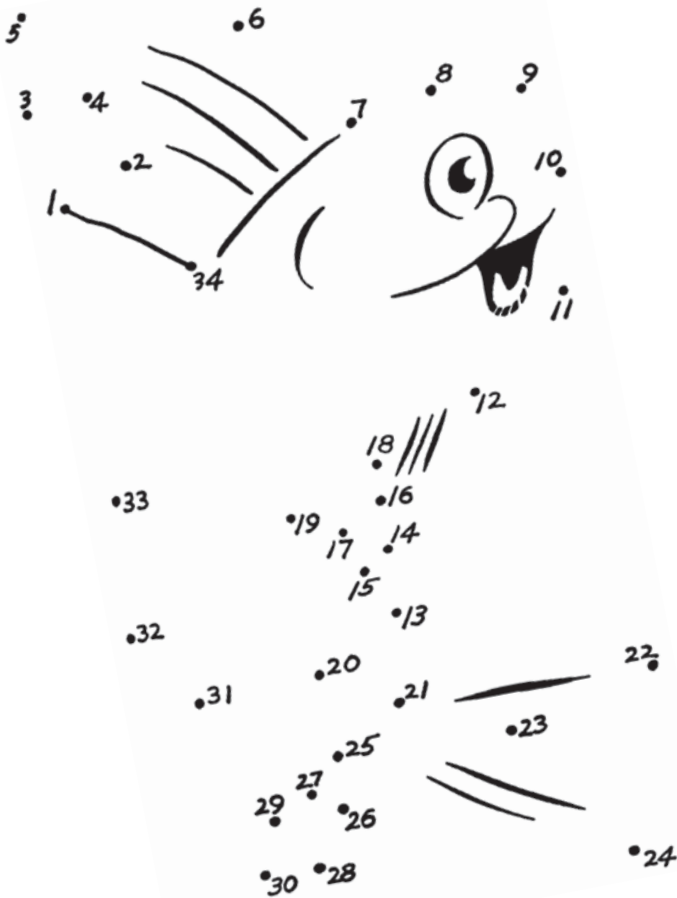
16

Minik kuşun yuvasını bulmasına yardım eder misiniz?

17

Gölgelerden
hangisi
palyoçaya ait
bulabilir misiniz?

Noktaları sırayla
birleştirin. Bakalım
ortaya ne çıkacak?

18

bilmece bulmaca çözümleri

3

Sınıftaki 10. öğrenci
elbette Çetin'dir.

5

3 erkek,
4 kız kardeş.

4

$$4 - 3 - 7 + 2 - 5 + 9 = 0$$

$$-5 + 8 - 3 + 4 + 6 - 2 = 8$$

$$-9 + 8 + 3 - 4 + 5 - 1 = 2$$

8

$$9 + 2 - 0 = 11$$

$$\div \times +$$

$$3 \times 6 - 7 = 11$$

$$+ - +$$

$$8 - 1 + 4 = 11$$

$$= = =$$

$$11 \quad 11 \quad 11$$

$$8 + 6 = 14$$

$$3 + 6 = 9$$

$$8 + 4 = 12$$

$$3 + 5 = 8$$

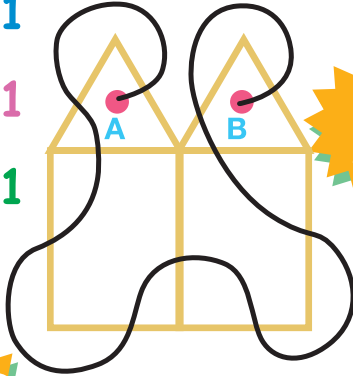
2

Haydarpaşa-Sakarya arasında 29
istasyon olduğu belirtilmiş. Haydarpaşa
ve Sakarya'yı da dahil edersek, 31
istasyon olur. 2 istasyon arası 4 km

olduğuna göre, toplam 124 km olur. 80 km hızla giden tren,
124 kilometreyi 93 dakikada gider. Her istasyonda 2 dakika
mola verdiği göre 29 istasyonda 58 dakika eder. $93+58=151$
(2 saat 31 dakika) eder. 08.10'da hareket eden tren, 10.41'de
Sakarya'ya varır.

6

9

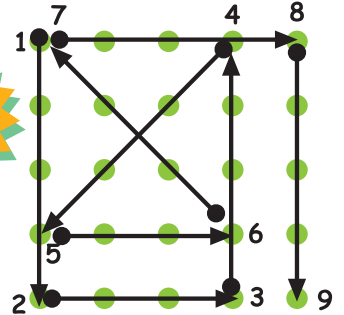
4 kuş, 3 ağaç vardır.

7

1	7	2	8	18
4	6	3	5	18
7	1	8	2	18
6	4	5	3	18
18	18	18	18	18

7	9	8	1	5	6	2	3	4
3	5	4	2	9	8	1	6	7
2	6	1	3	4	7	8	9	5
1	2	6	4	8	5	3	7	9
5	7	3	9	1	2	6	4	8
4	8	9	6	7	3	5	1	2
9	4	5	8	3	1	7	2	6
8	1	2	7	6	4	9	5	3
6	3	7	5	2	9	4	8	1

8192

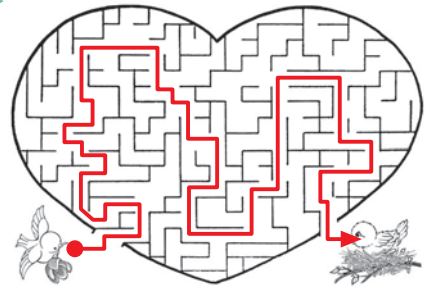

11

13

15

16

17

4 numaralı gölge

